

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tradiční muslimská rodina

Traditional muslim family

Martina Veselá

Vedoucí práce: Mgr. David Rybák, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Dějepis se zaměřením na vzdělávání — Základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Tradiční muslimská rodina vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 4.12. 2015

.....

podpis

*Zde bych chtěla poděkovat Mgr. Davidu Rybákovi, Ph.D. za cenné rady,
připomínky a trpělivost při vedení mé práce.*

Dále děkuji své sestře Kateřině Soumi, která mě přivedla k tomuto tématu.

ANOTACE

Cílem bakalářské práce je seznámení s odlišnou kulturou z hlediska tradiční rodiny. Představuje jednotlivé sféry rodinného života. Islám je náboženství, které má velký vliv na muslimskou rodinu, proto nám pohled na něj pomůže pochopit propojení rodiny s náboženstvím. Práce zobrazuje základní vlastnosti a role v rodině, která se řídí dle muslimských tradic. Popisuje vznik manželství, vnímání manželství v kontextu s Koránem, popisuje rodinný život, ukazuje role muže a ženy a roli dítěte v rodině, práva a povinnosti ženy. Nastiňuje ideální představu rodiny v Islámu.

KLÍČOVÁ SLOVA

muslimská rodina, islám, manželství, žena, polygamie

ANNOTATION

The aim of this bachelor thesis is to introduce different culture from the view of traditional family. It presents each realm of family life. Islam is the religion that influences traditional Muslim family. Insight into Islam can help us to understand the connection between religion and family. Thesis depicts basic features and the family role in the Islamic tradition. Text describes the marriage procedure, the perception of the marriage in the context of Quran, shows family life, the position of a man, a woman and child in family, woman's right and duty. It deals the idea of the ideal family model in Islam.

KEYWORDS

Muslim family, Islam, marriage, woman, polygamy

Obsah

Úvod	6
1 Počátky islámské kultury.....	9
2 Základy islámu	15
3 Muslimská rodina	24
3.1 Manželství	24
3.1.1 Svatba	26
3.1.1 Role muže a ženy v manželství.....	30
3.1.2 Rozvod.....	33
3.2 Děti.....	37
3.3 Každodennost.....	43
3.4 Polygamie	47
3.5 Postavení ženy v muslimském světě.....	51
Závěr	56
Seznam použitých informačních zdrojů	59

Úvod

V této práci se budu zabývat islámskou rodinou. Primárním cílem práce je pochopení alespoň základního kontextu rozumění rodině, jak vychází z islámské tradice a islámu samotného, jeho celkového způsobu rozumění a výkladu života. Tradice, která se předává napříč generacemi, je jako taková něčím, co je podrobena zapomínání i anamnéze, co vyžaduje neustálé znovuoobnovování v měnících se podmínkách života.

Na počátcích bakalářská práce stojí rozsáhlá rešerše dostupných zdrojů, na kterou se navazovalo podrobným studiem materiálů a jejich komparací. Získané informace pocházejí z knižních a internetových zdrojů. Mezi knižními zdroji mají zastoupení hlavně díla českých islamistů a z velké části byly použity české překlady zahraničních odborníků. Mezi internetovými zdroji naopak převažují zdroje muslimské osvěty, k nimž přistupuji jako k takovým, tedy ne jako k odborné literatuře, ale využívám je pro pochopení způsobu, jakým současní muslimové vykládají problematiku islámu a života muslima v podmínkách moderního světa.

Z počátku práce se zaměřuji na vznik náboženství a jeho raný historický vývoj, který popisují dle islámského učení. Posléze přibližuji vyznání muslimů a jejich zdroj víry.

V hlavní části práce seznamuji s tradiční muslimskou rodinou. Zahrnuji sem postupný vývoj rolí, kterými člověk prochází. Od dětství, přes svatbu, manželství a společné soužití až k rozvodu. Věnuji se i ženské otázce. Osvětluji úlohu ženy v rodině i v islámském právu. Pokouším se vyvrátit mýty o bezpráví vůči ženám, které jsou v dnešní době záměrně v očích veřejnosti proklamované.

Kladu si otázku, jak vlastně funguje muslimská rodina? Jaké vztahy se pěstují?

Celou práci provází úryvky ze svaté knihy islámu Koránu. Občas se pro lepší pochopení daného problému uchyluji k porovnávání s tradičními zvyky v jiných náboženstvích. V práci se zaměřuji na majoritní část muslimské populace Sunnity.

Tato práce může upoutat tu část lidí, kteří nemají příliš informací o islámu, hlavně o životě obyčejných muslimů, a chtějí se dozvědět více. Mnoho lidí pohlíží na muslimy velice negativním pohledem, hlavně i díky útokům islámské státu či jiných organizací a stávající přistěhovalecké situaci v Evropě. Často jen slepě opakují názory, které jsou prezentovány ve sdělovacích prostředcích. Nelze to brát tak, že to, co je muslimské, je vždy špatné. Předsudky, které jsou založené pouze na vyprávění ostatních lidí, nelze přijímat jako závazné informace. Je nutné si vytvořit vlastní názor pomocí studia i pomocí pozorování. Nenechat se zmanipulovat masovým názorem. Naše vzdělanost by nám měla dovolit opustit hranice vlastních zájmů a poznat jiné civilizace a jejich zvyky. Mým cílem bylo alespoň částečně přiblížit naši historicky sousedící kulturu, kulturu islámu. Mou snahou bylo odhodit jakékoliv předsudky a podívat se na tuto kulturu ničím nedotknutýma očima a seznámit se s tradicemi. Jistě není horší nebo lepší, než ta naše. Je jen odlišná a proto na ni často nahlížíme jinak, ať už s odporem či děsem.

Téma rodiny mě zajímá, protože má sestra se provdala za muslima a mají spolu roční dceru. Vzhledem k tomuto svazku mám možnost komunikovat s lidmi islámského vyznání.

Díky tomu se stává tato práce pro mě velice přínosná. Začala jsem objevovat tradice islámu, které by mi pomohly lépe nahlédnout a porozumět jejich životu.

1 Počátky islámské kultury

Islám znamená odevzdání se do vůle Boží. Muslimové věří, že proroci tuto vůli zvěstovali, ale nejdůležitější zjevení zapsané v Koránu nebylo lidem přístupné, než přišel poslední prorok Muhammad. Doba před jeho příchodem se jimi označuje jako doba *džáhilíje* neboli nevědomosti. S jeho příchodem tedy muslimové spojují završení islámu, zatímco historicky je doba prorokova působení označována jako vznik nového náboženství.¹

Všichni proroci měli stejného Boha, jen se odlišovali ve výkladu vnějších pravidel a správného jednání mezi lidmi. Základní zákony lidského jednání zobecnil Muhammad v konečném znění, s platností pro všechny v každém čase. Muhammad byl prostředník Alláha. Zjevení, jež prorok zprostředkoval, byla již předávána dřívějším prorokům Mojžíšovi, Abrahamovi, Ježíšovi. Proto nevadilo, že se v muslimském učení objevily látky známé již z křesťanství a židovství. Byla to opakovaná zjevení, která měla skončit s Muhammadem.²

Islám vyrůstal na křesťansko – židovské půdě. V prostředí kde tato náboženství uplatňovala univerzalistický nárok. Právě jejich náboženství považovala za to nejprospěšnější pro všechny a v každém čase. Tato tři náboženství sdílejí podobné základní principy. Požadují striktní monoteismus, věří ve stvoření světa Bohem, posmrtný život, zázraky a mají mnoho dalších společných rysů.³

---

¹KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 9.

²PETRÁČEK, Karel. *Islám a obraty času*, s. 61 – 63.

³<http://www.blog.aktualne.cz/blogy/vaclav-horejsi.php?itemid=10423>[cit. 2015-11-30].

Islámská kultura se velice dobře rozvíjela. Střetla se s řeckým věděním v podobě helénismu, kterým byly protkány oblasti, které Arabové postupně ovládali. Rozvíjela se na území, které mělo již ve starověku vysokou kulturní úroveň, a po stěhování národu zde nenastal takový kulturní úpadek, jako v římské říši. Západní část Evropy byla zruinovaná pod náparem Vandalů, Gótu a jiných národů. Vzdělanost rostla na kořenech orientálně – křesťanské a byzantské učenosti, která vznikla christianizací někdejší helénské kultury. Díky tomu se muslimové seznámili se starověkým vědeckým odkazem a podíleli se na jeho zachování. Věnovali se překladům řeckých autorů, často se inspirovali jejím obsahem a zapracovávali, vykládali, opravovali a doplňovali novými výzkumy.⁴

Zprostředkování tohoto dědictví se zabývali hlavně Syřané, kteří přeložili do arabštiny nejvýznamnější řecké spisy. Především Aristotela, Euklida, Apollonia, Archimeda, Hippokrata. Přejímali řeckou vědu podle pravidla prospěšnosti, proto zkoumali hlavně díla, která se zabývala medicínou, alchymii, matematikou, přírodou, a stejně tak i filosofií. Zprvu se nezajímal o řeckou poezii, homérské eposy, estetiku. Ta se objevila až později, ale také našla své místo.⁵

V rozvoji západní vědy zaujímali islámští učenci velkou úlohu. Přinášeli poznatky, které zkoumali z poznatků helenistických, indických, íránských i starých Babyloňanů a Sumerů. Arabské spisy byli od 12. století překládány ve Španělsku, v Itálii do latiny a odtud se dostávaly do dalších evropských zemí. Nejvíce do evropské vědy zasáhla východní medicína, astronomie,

---

⁴TAUER, Felix. *Svět islámu*, s. 113 – 114.

⁵PETRÁČEK, Karel. *Islám a obraty času*, s. 66 – 67.

matematika a fyzika. Díky Arabům nám byly zprostředkovány mnohé výtobytky např. papír, sklo, šachové hry. Začaly se používat arabské snáře.⁶

Osídlení arabského poloostrova počalo před více jak 5000 lety. Původními osadníky byly arabsky mluvící kmeny Beduínů, kteří žili kočovným způsobem života, a přemísťovaly se v blízkosti obchodních cest. V 7. století se někteří kočovní Arabové začali usazovat v táborech či městech. Společnost se přetvářela a rozvíjela do vyspělejší podoby. Kočovní způsob života přetrvával hlavně v pouštních oblastech. Zde se lidé pro svou ochranu sdružovali do kmenů, pod vedením náčelníka neboli šejka.⁷

Název Arab byl zpočátku určen pro nomádské Beduíny a až později se začal používat pro osoby mluvící arabsky nebo pro ty, kteří přijali arabskou kulturu. V Arábii žilo spoustu kmenů, které napadaly obchodní karavany i sebe navzájem. Klany byly založeny na věrnosti, a kdo napadl jednoho člena, jakoby napadlo celou skupinu. Z toho důvodu mezi kmeny vládla nepřátelství. Vedle přepadávání karavan se živili hlavně obchody a pastevectvím.

V té době byla u většiny arabských národů rozšířena polyteistická víra. Jejich modlení mělo centrum u stavby Kaaba, kde se konaly bohoslužby a kterou původně postavil praotec Abraham. Uctívala se zde nejrůznější božstva, která byla nejčastěji spojena s přírodními věcmi jako kameny, hvězdami atp. Klany se s posvátnými symboly obracely ke Kaabě, rituálně kroužily kolem stavby a dotýkaly se přitom Černého kamene.⁸ Mezi běžně uznávané modly patřila astrální božstva, zosobněné přírodní síly, pro které byla budována obětiště s kamennými bůžky. Uctívala se nejrůznější božstva, některá byla jen

---

⁶BEČKA, Jiří a MENDEL, Miloš. *Islám a české země*, s. 120 – 121, 66 – 67.

⁷CÍLKOVÁ, Eva a BOREŠOVÁ, Petra. *Náměty pro multikulturní výchovu: poznáváme jiné národy*. s. 89.

⁸HAERI, Fadhlalla. *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*, s. 21 – 28.

kmenová. Mezi rozšířená patřila například mekkánská bohyně osudu Manát a kurajšovský Habal, který byl uctíván v Kaabě. Nevytvořila se ale nikdy taková mytologie jako třeba v antickém Řecku. Vážení byli káhinové, kteří vyslovovali věštby pod působením démonů džinů. Vznikající islám přejímal část židovských i křesťanských vlivů.⁹

Z těchto vlivů převzali víru v anděly a satany. V Koránu bývá zmiňován hlavně Gabriel, který zprostředkoval Muhammadovi zjevení, Michael a Málík. Andělé člověka pozorují a zapisují jeho činy. Mají i mnoho jiných povinností. Mohou lidem na boží příkaz pomáhat a také za ně prosit. Ze staroarabských bájí přejali víru v dobré a zlé džiny. Džinové jsou průhledná stvoření tvořená ze vzdušného elementu, která na sebe mohou brát různé podoby a mají nadpřirozené schopnosti.¹⁰

Muhammad se narodil ve městě Mekka v jižní Arábii (na území dnešní provincie Hidžázu v Saudské Arábii) roku 570 n. l., jako příslušník rodu Hášim, který patřil k významnému a bohatému kmeni Kurajšovců. Muhammadův otec zemřel ještě před narozením chlapce a nedlouho poté i jeho matka. Proto byl vychováván dědečkem a poté rodinou strýce Abú Zálíba. Mekka byla v té době obchodním centrem a i Muhammad se tímto směrem ubíral. Již v mladém věku obchodně cestoval se strýcem až do Sýrie. Poprvé se Muhammad oženil ve 25 letech s bohatou 40letou vdovou Chadídžou (čímž se z něj stává zámožný muž) a měl s ní čtyři dcery a jednoho syna, který ale zemřel již ve dvou letech. Muhammad neprotestoval proti zavedeným společenským pořádkům,

---

⁹KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 10 – 11.

¹⁰Tamtéž, s. 86 – 88.

ale distancoval se od pohanských obřadů a zvyků jeho kmene již od mládí. Trávil spoustu času meditací v jeskyni na hoře Hira nedaleko Mekky. Zde také ve 40 letech poprvé zažil zjevení, kdy prostřednictvím anděla Gabriela přijal poselství Koránu.¹¹

„Přednášej ve jménu Pána svého, který stvořil, člověka z kapky přilnavé stvořil! Přednášej, vždyť Pán tvůj je nadmíru štědrý, ten, jenž naučil perem, naučil člověka, co ještě neznal.“ (Korán 96:1-5)

Muslimští teologové zdůrazňují, že Muhammad neměl žádné odpovídající vzdělání. Dle tradice neuměl ani číst a psát.

Zpočátku nebylo mnoho lidí, kteří by jeho poselství přijali. Považovali ho za blázna. Pro zámožné obchodníky byly hlavně nepříjemné jeho požadavky ve prospěch chudých na jejich úkor.¹² Mezi hrstkou prvních vyznavačů byla jeho manželka, bratranec, Abú Bakr (kupec z Mekky) a pár dalších. Ostatní lidé z kmene zaujali vůči němu nepřátelský postoj, protože hnutí začínalo být časem průbojnější. Lidem se nechtělo opouštět pohanské praktiky, podříditi se, bát se jednoho jediného Boha a očišťovat se. Díky tomu došlo k migraci proroka spolu se 70 stoupenci do města Játribu, které se stalo jeho novou základnou a kde počal zakládání duchovního společenství. Když 24.9. 622 dosáhl Játribu neboli Medíny, žili zde dva arabské kmeny a židé. Tento odchod, nazývaný *Hidžra*, znamenal skutečný počátek nového náboženství, jeho šíření do celého světa a zároveň je tento rok přijat jako první rok islámského letopočtu. Zde vytvořil svou první obec věřících umma. Následovaly roky bojů. Vedla se mírová jednání, díky kterým nakonec Muhammad zvítězil, a mohl se navrátit do svého rodného města Mekky.

---

¹¹HAERI, Fadhlalla. *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*, s. 21 – 28.

¹²KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 13 – 15.

Muhammad nebyl pouze Prorokem a náboženským vůdcem, ale i politickým a vojenským vedoucím celé komunity. Společenství stoupců jeho učení se začalo velmi rozrůstat. Uvádí se, že mezi 7 – 10 rokem vzrostl počet následovníků z desítek tisíc na 200 tisíc.¹³

Po smrti Proroka vyvstala otázka jeho následnictví. Tato krize se vyřešila jmenováním tchána a přítele Muhammada Abú Bakra, který přijal titul ‘chalífat rasúl Alláh‘ nástupce Posla Božího. Stal se tak nejvyšším nábožensko – politickým hodnostářem, pro kterého se ustálil zkratkovitý název chalífa. Chalífou má být muž z rodu Kurajšovců, kterého zvolí autority obce. Toto uspořádání uznává většina muslimů jako tradiční součást sunny. Oproti tomuto systému se staví skupina sekt, vzniklé z politického uskupení, které usilovalo o dosazení do nejvyšší úřadu nejbližšího příbuzného bratrance a zetě Alího b. Abí Tálíb, kterého považovali za přímo vyvoleného bohem. Ten se nakonec stal čtvrtým chalífou. Šiité neuznali nástupnictví vůdců, kteří nebyli potomci Muhammada.¹⁴

Šiité tedy kromě víry v jednoho Boha a zjeveného Koránu věří v bohem vyvoleného imána, který je jediným povoláním vůdcem obce, vykladačem zákona, dokonce nositelem části božství, které se poté co zemře, přenesou na jeho syna. Tento rozkol, který má své počátky již v 7. století, se prohluboval a zapříčinil i ozbrojené konflikty, zůstává do dnešních dnů.¹⁵

---

¹³HAERI, Fadhlalla. *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*, s. 21 – 28.

¹⁴KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s.26.

¹⁵Tamtéž, s. 180.

2 Základy islámu

Pro poznání islámu si musíme uvědomit, že víra je pevně včleněna do života muslimů. Udržel si po staletí jednotnou podobu soustavy rituálů a doktrín.

Islám je druhým největším náboženstvím, rozšířeným napříč světem. Ve 48 zemích světa zastává úlohu hlavního náboženství a v ostatních zemích menšinou. Největší muslimské komunity se nacházejí v Indonésii, Bangladéši, Pákistánu, Indii, severní Africe, střední Asii a Nigerii. Počet jeho stoupců vzrůstá každým rokem i v Evropě, momentálně je druhým nejrozšířenějším a ve Spojených státech se stalo třetím nejrozšířenějším.

Termín islám je odvozen od arabského kořene s-l-m, který znamená podrobení se nebo mír. Muslimové jsou ti, kteří se odevzdávají do Boží vůle a podřizují se jeho zákonu. Věří v mír mezi nimi a Bohem. Boží vůle se projevuje jak v osobním životě, tak i sociálním.¹⁶

Křesťané, židé i muslimové jsou podle výkladu své vlastní tradice všichni potomci Abrahama, tvoří pouze odlišné větve stejné rodiny. Židé a křesťané se prohlašují za duchovní potomky Abrahama a jeho manželky Sáry, skrze jejich syna Izáka. Židé své dědictví pojmají ve smyslu judaismu, který za nejposvátnější knihu považuje z korpusu svých posvátných textů, nazývaného slovem „Tanach“, vytvořeným jako akronym z prvních slabik názvů jeho základních součástí. Pro křesťany je základním rozlišovacím milníkem příchod Ježíše, který je jimi považován za boha.

Muslimové zpětně vysledovali svůj původ k Izmaelovi, k Abrahamově prvorozenému synu, kterého zplodil s manželkou Hagar. Ta byla po narození

---

¹⁶ ESPOSITO, John L., ed. *The Oxford encyclopedia of the modern Islamic World*, s. 243.

Izáka zapuzena do neobydlené pouštní oblasti, kterou byla Mekka. V její situaci ji pomohl anděl, který ji předpověděl, že z jejího syna vzejde velký národ. Izmael měl dvanáct synů, ze kterých vzešlo dvanáct izmaelitských kmenů. Izmael se pokládá za Muhammadova předka. To on měl být tím vyvoleným synem.

Abraham je tedy společným předkem izraelitů i izmaelitů neboli Židů a Arabů. Islám přijímá posvátné dějiny od Izáka k Mojžíšovi i Ježíšovi. S biblickým pojetím se rozchází v otevření linie izmaelitských posvátných dějin. Korán uvádí, že Abraham již byl monoteistou dávno před vznikem judaismu a křesťanství. Abrahama označuje za hanífa – muže pravého čistého náboženství, odevzdaného do vůle boží.¹⁷

Islám se neobrátí na nové božstvo, ale na stejného boha jako křesťané i židé. Pro islám existuje jeden Jediný Bůh arabsky *al-láh* v přepisu do latinky *Alláh*, který je univerzální pro všechno a všechny. Je tvůrce vesmíru a jeho vládcem, jemuž je člověk, který může vládnout na zemi jako náměstek boha neboli chalífa, podřízen.¹⁸

Islám se prokazatelně inspiroval starozákonními prvky. Cílevědomě navazuje na starší podoby Písma, biblické učení, které má Muhammad završit. Ve svých raných textech a má spíše blíže k židům než křesťanům. Shodně s židy například muslimové nejedí vepřové maso, nevystavují obrazy lidí či zvířat ve svatostáncích, praktikují obřízku.

---

¹⁷COOK, M. A. *Muhammad*. S 40 – 42.

¹⁸KŘÍKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost.*, s. 14.

Důvodem rozepří s židovstvím i křesťanstvím je snaha “ovládnout“ svět, protože všechna tři náboženství se domnívají, že to jejich by bylo pro svět to nejlepší.¹⁹

Na teologický rozpor naráží islám v konfrontaci s křesťanstvím. Neshodnou se hlavně v tvrzení o trojjedinosti a úmrtí Krista. Představa trojitého Boha je pro muslimy nepřijatelná. Pokládají ji za formu polyteismu. Zavrhnou také označení Boha jako otce. Bůh ve vztahu k lidem je vždy pánem. Pro označení otcovství nepřipouští metaforické použití, chápou jej pouze v základním biologickém významu. Pojem otec nemá místo mezi jmény pro Boha.²⁰

Základním zdrojem a východiskem pro muslimy je Korán arabsky *qur'án*, jehož významem je „recitovat, přednášet to co bylo zjeveno“. Soubor zjevení, která byla poprvé sdělena proroku Muhammadovi na hoře Hira blízko Mekky, předané archandělem Gabrielem. Tato zjevení zpočátku předávána ústně byla zformulována po smrti Muhammada do 114 kapitol neboli *súr*. Základem každé z nich je *ája* čili verš. Obsahuje více než 6200 slov. Súry jsou řazeny dle jejich délky, ne podle času zjevení. Delší súry byly většinou předány za Muhammadova pobytu v Medíně proto se jím říká medínské. Obsahují spíše právní ustanovení. Předmedínské súry jsou oproti tomu spíše kratší, důraznější a více náboženské povahy. Korán stanovuje, pro ty co rozumějí arabsky, pravidla jak se chovat ve společenském i osobním životě. Poselství obsažené v Koránu

---

¹⁹NITOGLIA, Curzio. *Odkud pochází islám?*, s. 24 – 30.

²⁰KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s.229.

má nadčasové uplatnění. Vytváří zákony morálky. Ukazuje muslimům cestu. Ti ho pokládají doslova za slovo Boží.²¹

Je největší autoritou islámu a obsahující ustanovení se považují za věčná. Bůh je neměnný a jeho zákon také. Skrze Proroka Muhammada byl jednou provždy předán a proto jen on sám zvaný pečetí proroků.²²

Knihy křesťanů a židů byly sestaveny z vyprávění až dlouho po smrti proroků a podrobeny překladům. Korán oproti tomu byl v základech sestaven již za života proroka, i když jen na palmových listech, pergamenech, kostech atp. Spoustu lidí v okruhu proroka znalo celý Korán nazpaměť a sám Muhammad jej recitoval archandělovi minimálně 1 ročně.

Tyto zapamatované a zapsané verše nakonec utvořily svaté písmo muslimů Korán. První chalífa Abú Bakra se rozhodl kodifikovat Korán v jediném dokumentu a uložil tento úkol písaři Zajdu ibn Sábítovi. Kodex využíval ke svým soukromým potřebám. Třetí chalífa nechal vyhotovit opisy, které rozeslal do velkých muslimských center.²³

Nazpaměť se Korán učí dodnes. Hlavně arabští gymnazisté. Pořádají se různé soutěže, kdy se za recitát, který obsahuje více než 6200 veršů, dostávají odměny. Ten kdo zná Korán nazpaměť, se těší velké úctě a je titulován čestným titulem háfiz.²⁴

Korán má tři hlavní výkladové tradice. Jedna z nich neuznává jinou interpretaci, než tak jak je přímo psaný. Nejlepší vysvětlení se vždy nalezne

---

²¹MÜLLER, Z. *Islám, historie a současnost*, s. 21.

²²PETRÁČEK, Karel. *Islám a obraty času*, s. 38

opět přímo v Koránu. Další výklad nám překládá přímo život a komentáře Muhammada, které jsou uvedené v hadíthech.

V neposlední řadě byla započata další výkladová tradice, která dovoluje svobodu interpretace. Toho se chopili vzdělaní muslimové, kteří text Koránu komentují.²⁵

Poslušnost Alláhu se vyznačuje dodržováním určitých rituálů a společenského jednání. Návodem pro muslimy v tomto chování je nejen korán ale i sunna, o které většina z muslimů věří, že je obrazem chování a jednání Muhammada.

Jeho život se stal vzorem pro chování muslimů. Odpověďmi na otázky, které korán nezodpovídal. Inspirovat se začali již za života Proroka, i když jeho činy nebyly nutně spjaty s náboženským významem. Činy a výroky Proroka mimo Korán se počaly pokládat za vzor chování, sunnu. Sunna se opírá o hadíthy. Jsou to informace o prorokově životě, které se rozšiřovaly do širokého podvědomí pomocí historek. *Hadíthy* se uznávají jako pravé zprávy o Muhammadově životě. Dle bádání se ale většinou jedná o podvrhy. Přesto jsou pro muslimy vzorem pro chování a hodnoty. Sunna byla kodifikována a zároveň uzavřela možnost tvořit další hadíthy v 9 stol. n.l. Ztratila tím možnost reagovat pomocí hadíthu na aktuální potřeby společnosti. Tuto funkci převzalo islámské právo.²⁶

Pravidly náboženskými i právními, kterými by se měl ve svém životě muslim řídit, se zabývá *šárí'a*, která stanovuje jak se chovat např. při modlení, ale i

---

²³ *Co jest islám?*, s. 17 – 8.

²⁴ ZIKMUND, Martin T., KROPÁČEK, Luboš a PAULAS, Jan. *Po cestách kamenitých: o životě, islámu a křesťanské víře*. s. 168

²⁵ <http://www.koranoislam.cz/vyklad-koranu/>, [cit. 2015-11-05].

²⁶ PETRÁČEK, Karel. *Islám a obraty času*, s.49-50.

vyměšování. Dotýká se všech stránek života muslima. Dělí se na povinnosti, zakázané věci a povolené věci.²⁷

Základem islámu je víra v jednoho jedinečného Boha, kterému není nic rovno, který je všemocný a všepřítomný a nemá lidskou podobu. Důležitá je i víra v anděly, kteří jednají podle božích příkazů, v proroky mezi které muslimové řadí i Adama, Noeho, Abrahama, Izmaela, Izáka, Jákoba, Mojžíše, Ježíše a toho, jemuž bylo zjeveno konečné boží poselství Muhammad. Žádný z nich neměl božské vlastnosti. Ježíše uznávají jako proroka božího, který ale nebyl ukřižován. Bůh ho zachránil a namísto něj byl ukřižován muž, kterému dal stejnou podobu.²⁸

„a za slova jejich: „Věru jsme zabili Mesiáše Ježíše, syna Mariina, posla Božího!“ Však nikoliv, oni jej nezabili ani neukřižovali, ale jen se jim tak zdálo. A věru ti, kdož jsou o něm rozdílného mínění, jsou vskutku na pochybách o něm. A nemají o něm vědomosti žádné a sledují jen dohady; a nezabili jej určitě.“ (Korán 4:157)

Život muslima je provázen 5 pilíři islámu: vyznání víry, modlitba, *zakát*, půst, pouť do Mekky. Prvním sloupem víry je vyznání víry neboli *šaháda*, kdy muslim větou „Není božstva kromě Alláha a Muhammad je posel Alláhův“ potvrzuje vyznání jediného jedinečného Boha. Pronesením této věty se každý člověk stává muslimem. Věta provází celý život muslima v modlitbách a měl by ji vyslovit i před svou smrtí, když se ho u hrobu andělé zeptají kdo je jeho pán. Každému, kdo ji vysloví, se říká *šahíd* – vyznavač, který může podstoupit cestu do ráje. Postupem času získal výraz nový

---

²⁷KŘÍKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost.*, s. 49.

²⁸IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*, s. 39 – 41.

význam, kdy označuje bojovníky, které díky tomuto označení nemusí po smrti zpovídat andělům.

Druhým sloupem je modlitba neboli salát, jež je podstatnou součástí muslimského života. Modlitba by měla probíhat pětkrát denně. Postupem času, kvůli zrychlení doby, se ale pravidla pro modlení uvolňovala a právo upravilo podmínky, kdy je možno od modlitby upustit. Modlitba je jen projevem zbožnosti, ne snahou se na bohu něčeho domoci. Něco jako pravidelná bohoslužba, jiné islám nezná. Důležité je při modlitbě směřovat k Mekce – respektive ve směru ke svatyně Ka'by, dodržet čistotu těla, šatu i místa a náležitě se ustrojit, aby nebylo vidět nahé tělo. Pro jistotu čistého modlícího místa se používá modlící koberec. Modlí se bez obuvi, protože ta by mohla být znečištěna.

„Vy, kteří věříte! Když se chystáte k modlitbě, umyjte si obličej své i ruce své až k loktům a otřete si hlavy své a nohy své až ke kotníkům! A jste-li potřísněni, očistěte se! Jste-li nemocní nebo na cestách či přišel-li někdo z vás ze záchodu anebo jste měli styk s ženami - a nenaleznete-li vodu - omývejte se dobrým jemným pískem a otřete si jím obličej své i ruce své; Bůh vám nechce působit žádné nesnáze, nýbrž vás chce očistit a dovést tak dobrodiní Svě vůči vám - snad budete vděční!“ (Korán 5:6)

Dalším sloupem víry je půst, který byl starým semitským zvykem vycházející z lékařské praxe. Pravděpodobně byl tento zvyk přejet od židů a křesťanů již v době před Muhammadem. Časem půstu se stal devátý měsíc lunárního kalendáře *ramadán*. Již staří Arabové ho měli za posvátný a v tomto měsíci byl osloven Muhammad andělem Gabrielem. Je jakýmsi důkazem síly a ochoty trpět pro Boha. V době mezi úsvitem a západem slunce se má věřící

vyvarovat sváru, neslušnosti, sexu, kouření, samozřejmě jídla ale i pití, dokonce i polykání.

Čtvrtý sloupem víry je Almužna neboli *zakát*. Člověk má zvyk si přisvojovat více, než potřebuje. Aby se vykoupil z toho hříchu je povinen udělovat almužnu, jež je chápána jako jakési vrácení majetku, který Bůh umožnil nabýt. Tuto almužnu odvádí každý dospělý muslim, který vlastní majetek nad stanovené minimum. Povinnost se netýká otroků, jinověrců, postižených a dětí. Tím je zajištěna určitá sociální politika.

Posledním sloupem víry je pouť do Mekky čili *hadždž*, kterou musí vykonat každý dospělý, zdravý a finančně schopný muslim alespoň jednou za život. V Mekce je nutné sedmkrát obejít Ka'bu a alespoň se ji dotknout. Další povinností je běh mezi pahorky *al-marva* a *as-Sáfa*, při němž poutníci vykřikují části z koránu.²⁹

Boží zákon vede také kategorie 7 trestných činů, které jsou zakázány – odpor proti autoritě vládce, odvrácení od víry, krádež – nad určené minimum, loupež, cizoložství, falešné obvinění z cizoložství, pití alkoholu (satanův nápoj) a hazard. Nejhorším hříchem je odpadlictví od víry, za které mohou být souzeni všichni jinověrci kromě lidu knihy – křesťanů a židů. Již Muhammad se snažil vymýtit rozšířené krevní msty, které pak *šarí'a* nahrazuje adekvátními odplatami nebo vykoupením.³⁰

Islámské zvyky, chování a myšlení se během třinácti století různě přeměňovaly. Základní pravdy islámu se ale nezměnily a dosud nejsou

---

²⁹KŘÍKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost*, s. 97 – 123.

³⁰ Tamtéž s. 133.

zapomenutou poučkou. Islám proniká do běžného života člověka v různé intenzitě, způsobené sociálním statutem člověka a vývojem společnosti.³¹

---

³¹KŘIKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost*, s. 11.

3 Muslimská rodina

Rodina patří v muslimském světě mezi to nejdůležitější. Je to společenská skupina lidí svázaných pokrevními nebo příbuzenskými vztahy. Členové rodiny mají mezi sebou jisté závazky, práva i povinnosti. Tyto práva a povinnosti jsou dané náboženstvím a prosazované právem. Pro každého muslimského jedince je normální zaměřovat se na svou rodinu a směřovat k založení vlastní rodiny, která dává pocit bezpečí a štěstí.³²

Rodina je základním prvkem pro muslimskou obec (*umma*), důležitým pro její správnou funkci. Právní předpisy a zákazy pro rodinné právo se opírají o pokyny z Koránu, které jsou součástí Bohem určeného systému práva zvaný *Šari'a*. Muslimská rodina je patriarchální a patrilineární. To znamená, že hlavou rodiny je dědeček, otec nebo někdo z mužské linie. Od ženy se očekává, že zajistí pokračování této linie. Toto uspořádání je viditelné hlavně navenek. Patrilinearita se odráží ve jméně chlapců i dívek, kdy za jejich jménem následuje jméno otce a pak dědečka. O hmotné zajištění rodiny se stará muž a tím kdo o něj i o děti pečuje je žena.³³

3.1 Manželství

Na rodinu a na rodinné soužití obecně se ve svých výrocích velmi zaměřoval Prorok Muhammad. Sunna vykládá, že muslim dosáhne založením rodiny poloviny islámu. O druhou polovinu se má pečlivě starat a svůj život přizpůsobit jejímu dosažení. Korán prezentuje manželství jako muslimskou povinnost. Nejvhodnější pro ty, kteří jsou schopni zvládnout závazky, které vyplývají z tohoto svazku. Prostřednictvím manželství by měl člověk

---

³² ABD AL-ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 122.

³³ KNOTKOVÁ, Blanka et al. *Základy asijských náboženství*, s. 96-98.

dosáhnout smysluplného života a naplnění povinnosti vůči Bohu. Proto patří mezi bohabojné činy. Žít jako svobodný muž či svobodná žena se většinou pokládá za nenormální styl života, který může vést k mimomanželským stykům, které nejsou islámem podporovány. Islám si manželství velice považuje a chce ho udržet pomocí vlastních doporučení co nejtrvalejší. Podstatná část předpisů rodinného práva se opírá o podrobné pokyny z Koránu.³⁴ Obě strany si mají co nejvíce vyhovět v otázkách věku, věna, svobodným souhlasem ke sňatku, čestných úmyslů apod. Nutností je vytvoření vzájemného respektu a úcty, z kterých později vzejde láska a náklonnost. Klade důraz na dlouhodobost tohoto vážného svazku, ale to neznamená, že není možné ho ukončit.³⁵

Z muslimského pohledu je manželství to nepřírozenější pro obě pohlaví. Muž si má zvolit ženu, která bude zbožná, krásná, vznešená. Pokud ale dá přednost její zbožnosti před jinými hledisky, například před krásou, bude o to víc požehnaný. Žena dostává po svatbě od manžela věno, které je celé k jejímu užívání. To, co manželka dostane, náleží pouze jí. Neexistuje žádné nutné společné vlastnictví. Odpovědnost za hmotné zajištění spočívá celé na manželovi. Manželství může zaniknout úmrtím, rozvodem, vykoupením se nebo prohlášením soudcem za neplatné. Dosáhnout rozvodu mohou žena i muž, i když pro muže bývá docílení snadnější. Mnozí muslimové rozvod odsuzují jako zavrženíhodný.³⁶

---

³⁴KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 127.

³⁵ABD AL-ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 123 – 125.

³⁶Tamtéž, s. 178.

3.1.1 Svatba

V konzervativnějším prostředí často ještě zprostředkovávají sňatky rodiče. Ženy si samy většinou nevyhledávají partnera, ale mají slovo při jeho výběru. Mohou vyjádřit svá přání i vybraného muže odmítnout. Problémem bývá, že ne vždy je její rozhodnutí akceptováno. Dochází k takzvaným zločinům ze cti, kdy mužský člen rodiny potrestá ženského člena za pošpinění rodinné cti. Je to akt násilí, obvykle vraždy, které se mimo jiné vykonávají pro spáchání cizoložství, znásilnění apod. Jelikož je vražda trestná a Koránem zakázaná dochází také k vynucování sebevraždy, aby se rodina vyhnula případnému trestu. Stejně jako na ostatní části muslimských zvyků, tak i na vraždy ze cti se v arabských společnostech, státech a vesnicích názory různí. V některých státech je tato vražda dokonce beztrestná např. v Jordánsku.³⁷

Muž si nevěstu vybrat může dle své představy. Většinou ale s námluvami nepřichází přímo za ní. Slušností je vyjednávat s otcem ženy nebo jejím poručníkem. Žena a muž před svatbou nemohou zůstat o samotě. Mohou se setkat pouze v přítomnosti rodičů nebo jiných zodpovědných dospělých lidí. Uzavření sňatku je povoleno pouze s lidmi mimo skupinu *mahram*. Tato skupina je vymezena určitým stupněm příbuznosti, kde mezi členy nelze uzavřít manželství, a proto se lidé patřící do této skupiny mezi sebou mohou volně stýkat. Řádná žena se s muži, kteří nepatří do skupiny *mahram*, nestýká. I v případě nutných situací, kterým se někdy nelze vyhnout, by ji měl doprovázet některý z příbuzných (například při vyhledání lékařské pomoci). Bývá zvykem, že se při setkání dvou rodin sesednou k sobě ženy a

---

³⁷ <http://www.shekel.cz/17960/vrazdy-ze-cti> [cit. 2015-11-30].

muži v oddělených místnostech a tam spolu i jedí. Rodina ale není nepropustně rozdělená.

Mezi skupinu *mahram* patří především příbuzní pokrevní a “po mléce”.

„A jsou vám zakázány jako manželky vaše matky, vaše dcery, vaše sestry, vaše tety z otcovy i matčiny strany, vaše neteře z bratrovi a sestřiny strany, vaše kojné a vaše soukojenky a matky vašich žen a vaše nevlastní dcery, jež jsou ve vaší péči a které se narodily z žen, k nimž jste již vešli – však jestliže jste k nim nevešli, není to pro vás hříchem – a manželky vašich synů, narozených z vašeho ledví, a dále dvě sestry současně, leda že se to stalo již v minulosti. A Bůh je věru odpouštějící, slitovný.” (Korán 4:23)

Je ale možné, aby si muž vzal svou nevlastní sestru vlastního bratra, pokud je z jiného manželství než muž. V arabských venkovských oblastech je také běžný sňatek bratrance se sestřenicí (obvykle bývá dcerou strýce od mužova otce). Naopak v městské společnosti již tradiční sjednávání sňatků ustupuje.³⁸

Dle Koránu si muž může vzít až 4 ženy pokud by s nimi nakládal stejně.³⁹ Do praxe ale tento model není často uváděn. Polygamie přichází vhod pouze za určitých podmínek, zvláštních okolností jaké nastaly v nejstarších dobách, například při vymírání mužů v bitvách. Ženy mohou mít pouze jednoho partnera. Muslimové se mohou ženit i s ženami, které nevyznávají islám, pokud jsou vyznavačky knih. To znamená, že patří k neislámským náboženstvím, kterým bylo zjeveno Písmo čili židovky nebo křesťanky. Ženy takovou možnost nemají, jedinou možností je mužova konverze k islámu.

---

³⁸KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 127.

³⁹Bojíte-li se, že nebudete spravedliví k sirotkům. . . berte si za manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři a čtyři; avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu nebo ty, jimiž vládne pravice vaše. A tak se nejlépe vyhnete odchýlení. (Korán 4:3)

Pokud však konvertuje jen kvůli tomu, aby překonal právní překážky, je tento přestup odsuzován.⁴⁰

Manželský svazek se uzavře písemnou smlouvou, kterou se zaváže ženich a nevěstin zástupce – *walí*. *Walím* bývá ženin otec nebo bratr, strýc, dědeček – zkrátka mužský zástupce z nevěstiny strany. Pokud nikdo takový není, zastupuje nevěstu soudce. Smlouva se podepisuje za přítomnosti dvou plnoprávných svědků (např. jednoho muže a dvou žen), kteří tím dosvědčují platnost listiny. Ve smlouvě se také uvádí výše věna neboli *mahru*, které ženich daruje nevěště. Částka se odvíjí od finanční situace ženicha. Ve smlouvě se uvádí dvě části mahru. První, který je vyplacen po uzavření smlouvy a druhý, který se vyplácí v případě zapuzení ženy manželem.

Nejnižší věkovou hranicí k sňatku stanovenou dle *šarí'i* je s výjimkou konzervativních monarchií na Arabském poloostrově 16 let.⁴¹

Pro muslimy jsou svatební obřady příležitostí k velkému veselí. K obřadu se přímo neváže žádný rituál, ale je zvykem že někdo zarecituje část z Koránu a pronese řeč. Na podpis manželské smlouvy mezi mužem a zástupcem zde často dohlíží vládní úředník. Oslavy začínají až po podepsání. S ohledem na různé oblasti se liší. Mají být ale co největší podle možností a prostředků rodiny. Nevěsta je oblečena do barevného šatu a ozdobí jí ruce a nohy přírodním barvivem henna. Obvyklé jsou plné stoly jídla, nové šaty hostů, najatý recitátor Koránu, ozdoby, divadelní představení, hudba a tanec, kdy tančí muži s muži a ženy s ženami atd. Nevěsta a ženich během hostiny sedí na podiu na pomyslném trůnu, kde přijímají gratulace a dary. V některých kulturách bývá součástí oslav divadelní představení. Oslavy

---

⁴⁰ ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 167.

⁴¹ KŘÍKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost*, s.143.

mohou trvat až několik dní. Na Středním východě stále zůstává v místech zakořeněná tradice vyvěšování krvavého prostěradla na důkaz splněného manželského svazku – ženina panenství a mužovu potenci.⁴²

Mezi formu manželství, kterou většina muslimů (sunnitů) neuznává, patří dočasné manželství arabsky zvané *mut'a* (v překladu potěšení). Takové manželství se uzavírá pomocí smlouvy na určitou dobu mezi mužem a ženou, která jej uzavírá sama za sebe bez svého zástupce. Nevzniká za účelem vytvoření trvalé rodiny a plození dětí a proto bývá odpůrci odsuzována jako zástěrka pro sexuální vztahy. Toto manželství se označuje užitečným pro mladé lidi, kteří nemají prostředky na normální svatbu a zatím neplánují rodinu. Tato forma manželství se velmi podporuje např. v Iránu, kde je *šía* státním náboženstvím.

Legalizace předmanželského vztahu se rozšířila i v nešítském prostředí. V Egyptě bývají čím dál častější sňatky *urfí* (v překladu neoficiální), jež uzavírají dva lidé bez přítomnosti rodičů či nějakého soudce, pouze s podpisy dvou svědků. Tato smlouva je určitou cestou předmanželského vztahu, kdy se mladým lidem nechce čekat např. do konce studií na řádnou svatbu nebo než budou mít dostatek financí na věno atp. Smlouva se nikde neregistruje, může být i zničena bez náhrady. V tomto tkví nevýhoda smlouvy pro ženu, která ztratí ve vztahu panenství. To je ještě stále požadavkem pro řádný sňatek.⁴³

---

⁴²DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*, s. 142 – 144.

⁴³MACHÁČEK, Š. *Proměny arabského manželství*, s. 22.

3.1.2 Role muže a ženy v manželství

Korán hojně radí manželům v chování po svatbě. Mají určitá práva a povinnosti, které si ale manželé mohou definovat podle svého ve smlouvě. V Koránu je mnoho výroků nařizujících laskavost spravedlnost, pochopení, trpělivost a lásku. Dle Proroka je nejlepším muslimem ten, který se nejlépe chová ke své rodině. Manžel se má chovat laskavě a trpělivě a poctivě svou ženu živit. Pokud toho není schopen, měl by ji propustit z manželského svazku. Manželka má obdobná práva jako manžel, nicméně muži jsou o stupeň výše nad nimi. Neznamena to ale nějakou její diskriminaci, je to jen stupeň autority v domácnosti, která je dána dělbou práce a rozlišením rolí. Tento vyšší stupeň se zdůvodňuje i tím, že muži dávají ženám ze svých majetků. Nejdůležitější ze všeho je vzájemná věrnost.⁴⁴

Žena a muž mezi sebou nemají rovnocenný vztah, ale vztah, který je založen na povinnosti a závazku. Ženy jsou mužům podřízeny. Ti jim poskytují ochranu a zaopatřují je. Z pohledu víry jsou si žena a muž rovni. Na oba se vztahuje povinnost dodržovat pět sloupů víry. Odlišnosti přináší vztah k biologické rozdílnosti ženy, upravený např. v předpisech o čistotě v době menstruace, úlevy od půstu při těhotenství aj.⁴⁵

„Muslimové a muslimky, věřící muži a věřící ženy, poslušní a poslušné, pravdomluvní a pravdomluvné, trpěliví a trpělivé, pokorní a pokorné, dárci a dárkyně almužny, postící se muži a postící se ženy, cudní a cudné, muži a ženy hojně Boha vzpomínající - těm všem Bůh věru připravil odpuštění i odměnu nesmírnou.“ (Korán 33:35)

---

⁴⁴ ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 125.

⁴⁵ MÜLLER, Zdeněk. *Islám: historie a současnost*. s.131.

Jak můžeme posoudit z vnějšího pohledu na muslimské manželství je žena tím, kdo pečuje o zázemí domova a muž má rozhodující slovo. Manžel zodpovídá za zaopatření manželky, stejně jako předtím ji zaopatřoval její otec, bratr popřípadě strýc. Z toho vyplývá právo manželky na bydlení, šaty, jídlo a celkově dobré živobytí, které musí být plněno s rozumnými nároky jako např. soukromí a pohodlí obydlí. Neexistuje žádné spoluvlastnictví. Ženě náleží věno a výživa od manžela v podobě celkového hmotného zabezpečení. Manžel také musí ženu zaopatřovat nemateriálním způsobem – nesmí ženu vystavovat pocitu nedůvěry a nejistoty. Manžel má právo rozhodovat o ženě osudu.

Hlavní povinností manželky je se co nejvíce snažit o úspěch a spokojenost manželství. Měla by být pozorná a dělat co nejvíce pro blaho manželství a pohodlí obydlí. Nesmí se urážet, musí být věrná a čestná a také má zakázáno se úmyslně vyhýbat počětí. Nesmí nikomu jinému dovolit důvěrnosti, a také proto je nepřípustné přijímat cizí muže bez vědomí manžela a bez jeho souhlasu přijímat dary. Toto pravidlo by mělo předcházet žárlivosti a podezření. Pokud žena hospodaří s manželovým majetkem, měla by nakládat šetrně a bez souhlasu manžela nepůjčovat peníze ani s nimi nijak nemanipulovat. Měla by se snažit být stále žádoucí, přitažlivá a ochotná. Dbát na slušnost, nedělat něco, co by konalo její společnost nepříjemnou. Pokud tak učiní, má manžel právo narušit, kvůli nápravě, její svobodu. V opravdu extrémních případech je ženě zakazováno vycházení z domu a zabraňuje se jí chodit do zaměstnání či se nějakým způsobem vzdělávat. Žena může odmítnout za sebe i děti doprovázet manžela na služebních

cestách. Jejím právem je pečovat o své děti do 7 – 9 let u chlapců a do puberty u dívek.⁴⁶

Sexuální styk islám neodsuzuje a nepokládá ho za hříšný. Pokud vede ke zrození dalšího muslima a harmonii rodiny je brán jako bohublá činnost. V minulosti byl některými učenými podporován jako zdravá, radostná zábava a jiní ho považovali za zbytečný, pokud při něm nemělo dojít k početí. V dřívějších dobách převládal názor, že v sobě žena nosí přirozenou sexuální vyzývavost. Má vrozenou hříšnost a svod.

Pokud jsou manželé sami, intimní styk se velice doporučuje, jako jeden ze způsobů manželské komunikace.⁴⁷

Mezi nejdiskutovanější témata patří část Koránu, která se zmiňuje o trestech.

Muži zaujmají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jedným z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a stráží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil strážit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký. (Korán 4:34)

Představa Alláha, který říká muslimům, aby své ženy bili, je zejména pro západní svět znepokojující. Ukazuje se tu jedna ze třecích ploch muslimské tradice a tradice naší, která prošla pohyby emancipace občana a též emancipace ženy. Muslimové sami tuto část Koránu vysvětlují jako souhlas s mírným trestem, který se považuje za výhodnější než zdlouhavé hádky. Jako nejvhodnější trest doporučují muslimští učenými ústní pokárání a pokračovat

---

⁴⁶ ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 125 – 127.

⁴⁷ KŘÍKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost*, s. 135 – 136.

odepřením společného lože. Pokud ani to nepomůže je dovoleno ženu mírně fyzicky potrestat, ovšem tak, aby ji muž neublížil a neporanil. V žádném případě nesmí dojít ke zlomení kostí a krvácení. I toto vypovídá o nadřazeném vztahu mezi ženou a mužem. Jedná se o velice subjektivní záležitost. Pro každého představuje, v takovémto výkladu, mírné potrestání něco jiného. I takové vysvětlení ale zůstává pro Evropana něčím nesrozumitelným, ba pobuřujícím.

Pokud manžel muslimské zákony dodržuje doslova, může ženě zakázat vycházet z domu, pokud se nechová pokorně a podle jeho představ, a omezit návštěvy jejích příbuzných.⁴⁸

3.1.3 Rozvod

Islám rozvod povoluje jako až poslední možnou záchranu. Lidské činy klasifikuje do 5 tříd: 1. povinné činy, kam patří například modlitba a nedodržením této povinnosti je trestným činem před Bohem i zákonem. 2. činy doporučené na základě hadíthů, které by neměly být opomíjeny. 3. činy nepřikázané ani nezakázané. 4. činy zavrženíhodné, kterým je radno se vyhnout i když trestné nejsou. 5. činy zakázané a trestné. Rozvod patří do 4. skupiny a označuje se slovem *makrúh* tzn. nežádoucí. Manželství je vážná smlouva, pokud ale není funkční a již neslouží svému účelu je nouzovým východiskem rozvod. V první řadě se mají manželé zkusit domluvit a urovnat své spory. Pokud neuspějí, jsou vybráni dva smírčí soudci, jeden za každého, kteří by měli mezi nimi dosáhnout smíru. Pokud ani toto nepomůže, může se postoupit k rozvodu, o který může požádat každá strana a se kterým musí obě

---

⁴⁸SPENCER, Robert. Islám bez závoje. s. 86 – 100.

souhlasit.

Pokud jeden z manželů odmítá přistoupit k rozdělení, musí zasáhnout soud a pomoci poškozenému partnerovi (tomu, který žádost chce podat) dosáhnout rozvodu. Právníci musí přihlížet k právům obou stejně, aby žádná strana nebyla poškozena.⁴⁹

Manželství může zaniknout několika způsoby: „*Manželství končí samozřejmě smrtí jednoho z manželů, ale i v případě, že manžel (má-li za ženu muslimku) přestane být muslimem a stane se odpadlíkem. Změna víry ženy hraje roli jen pokud v důsledku změny víry dojde k překážkám uzavření manželství. Další možností je zánik manželství jedním z následujících způsobů: jednostranným právním úkonem manžela majícím za následek rozvod (taláq), rozvod na základě dohody mezi manžely, jenž je vysloven mužem za kompenzaci (chulc či mubára'a) nebo rozvod a zrušení manželství soudní cestou (tafríq, fasch). Dále islámské právo rozlišuje i skupinu zvláštních, méně častých forem rozvodů. Mezi ně patří přísaha muže o zdržení se intimního života s ženou po určitou dobu (ílá), přirovnání manželky k ženě, jež je muži zakázána (zihár) a obvinění manželky z nevěry (lic án).*“⁵⁰

Nejčastěji probíhal rozvod v podobě zapuzení manželky mužem *taláq*. Jedná se o postupný proces. Pro zapuzení partnera je nutné třikrát pronést výrok o zapuzení nejlépe s časovým odstupem, aby nic nebylo řečeno v afektu. Po rozvodu následuje čekací doba tří až dvanácti měsíců, po kterou je žena dál zabezpečována bývalým manželem, nesmí se provdat za nikoho jiného a manžel má nárok na dítě v té době porozené. Tato doba slouží k tomu, aby se oba po zvážení a odstupem času rozhodli, zda se chtějí

---

⁴⁹ ABD AL-ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 180.

⁵⁰ BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Rozvod za kompenzaci v islámském právu a současných právních úpravách*, s. 1133

opravdu rozdělit. Pokud ne, můžou opět obnovit své soužití. K tomu jsou i partneři vybízeni. Rozdělení jim pomůže vážit si více toho druhého. Pokud nechtějí, nemají k sobě po uplynutí této doby, již žádné povinnosti. Jestliže se po delším čase bývalí manželé rozhodnou být opět spolu, mohou opět uzavřít smlouvu, ale jejich manželství se považuje za nové. Smí se pak i znovu rozvést. Kdyby se vzali potřetí a opět jim vztah nevyšel, přistoupilo by se ke konečnému rozvodu. Muž by měl po rozvodu vyplatit ženě druhou část *mahru*.

Manželství může zrušit i soudce z důvodu nějakých překážek nebo na žádost některého z manželů či *walího*. Jako důvod bývá uznána žádost dospělé ženy, která byla provdána jako nezletilá, impotence, šílenství, neschopnost ženu uživit anebo nesplnění bodu ze svatební smlouvy. Manželství také zanikne, pokud muž přísahá, že žena mu byla nevěrná a porodila dítě někoho jiného – i přes její zapírání. Také může být zrušeno, pokud jeden z manželů odejde od islámu atp.

Rozvést se lze i vzájemnou dohodou bez finančních nároků spolu s mužovou přísahou, že se ženy již nedotkne. Pokud je tato podmínka čtyři měsíce dodržena, rozvod vejde v platnost. K tomuto řešení se muži spíše přiklánějí, protože zapuzení je pro ně více finančně náročné. I po rozvodu by ale muž neměl být ke své ženě necitelný.⁵¹

„Ubytujte ženy své po rozvodu tam, kde sami bydlíte, podle možností svých. Nečiňte jim žádnou újmu s úmyslem je utiskovat. Jsou-li těhotné, přispívejte jim, pokud neporodí! A jestliže kojí pro vás dítě vaše, dávejte jim jejich odměnu a dohodněte se vzájemně podle zvyklosti uznané, však narážte-li na obtíže, dejte je kojit ženě jiné!” (Korán 65:6)

---

⁵¹KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 128 – 129.

Pro ženy ani v dnešní době není lehké dosáhnout rozvodu. Musí o něj požádat prostřednictvím mužského příbuzného. Není mnoho příčin, kterými žena dosáhne zrušení manželství. Často jsou argumenty obtížně prokazatelné např. při vzniklé škodě, fyzické či psychické vadě. K rozvodu může dojít po uplynutí určité lhůty např. nevěstnosti manžela, odnětí svobody na minimálně tři roky atp. Soudní řízení, jehož výsledek není vůbec jistý, se může protáhnout až na několik let. Nejvýhodnější je pro ženu dohoda s manželem. Manželovi nabídne určitou částku a ten po dohodě vysloví zapuzení např. „zapud’ mě třikrát za tisíc“. Pokud není jiné východisko a nejedná se neuvážený čin, pokládá Korán za dohodu mezi manželi za to nejlepší (Korán 4:128). Toto zapuzení *chulc* iniciuje zpravidla žena, ale může být mužem i zneužito, aby se vyhnul nákladům spojeným se zapuzením z jeho strany. Takto vynucený *chulc* se považuje za neplatný. Jeho zneužitím se však v praxi málo kdo zabývá.⁵²

Muslimové, se kterými jsem se setkala v Maroku, rozvod nepovažují za ideální hlavně pro ženy. Pro ty je potom těžší najít si dalšího partnera. Na druhou stranu je dle nich obvyklé, že si rozvedený muž vybírá rozvedené ženy nebo vdovy.

---

⁵²BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Rozvod za kompenzaci v islámském právu a současných právních úpravách*, s. 1134,1145.

3.2 Děti

Děti jsou důležitou součástí muslimské rodiny. Narození dítěte je pro muslimy vždy radost ať už se jedná o děvče nebo o chlapce. Úcta matce je vždy zaručena poté, co porodí syna, který se stane zárukou pokračování mužské linie a také materiálního zabezpečení rodiny do budoucna (synové jsou oproti dcerám finančně samostatní a ve stáří se postarají o rodiče). Proto je jeho narození o něco významnější. Dle Proroka je pro otce narození dcery zárukou, že po smrti odejde do ráje. Tento výrok předchází zabíjením miminek ženského pohlaví. V dávných dobách se lidé uchýlovali k zabíjení novorozenců z finančních důvodů. I to je islámem odsuzováno.

„Rci: ‚Pojďte sem, abych vám sdělil to, co Pán váš vám zakázal! Nepřidružujte k Němu nic, buďte laskaví k rodičům, nezabíjejte z nedostatku děti své, vždyť jsme ušetřili nezbytné pro vás i pro ně! Střežte se smilstva veřejného i tajného, nezabíjejte nikoho, koho Bůh vám zakázal, leda podle práva! A toto je to, co On vám přikazuje - snad budete rozumní!‘“ (Korán 6:151)

V muslimských zemích je stále ještě nejvíce rozšířen prototyp rodiny jako velkorodiny, kdy žije více generací po hromadě včetně bratranců a sestřenic, tet a strýců. Dítě je ve velkorodině středem zájmu jak pro svou matku, tak pro její tchýni, která může do výchovy zasahovat. Ocitá se i v péči manželových sester a manželek jeho bratrů. O děti se velmi zajímá i mužská část rodiny. Děti jsou vychovávány kolektivně a poskytuje se jim neobyčejné zázemí. Vytvoří si citový vztah k celé široké rodině. Tyto rodiny pak snadněji odolávají různým napětím a zhoršeným životním situacím, protože se podporují navzájem. Výhoda ale může být zároveň i velkým břemenem,

jelikož vlastní realizace a intimita jsou často omezeny sepjetím rodiny. Není zvykem, aby se nový pár uchýloval žít do rodiny novomanželky, a proto často žena trpí pod autoritou manželova příbuzenstva.⁵³

Muslimský život je plný obřadů, které doprovázejí přirozený běh lidského života a proces postupného vznikání člověka. Muslimský pár před stykem by měl pronést tzv. *basmalu* – „*Ve jménu Boha milosrdného, slitovného*“.

Po narození dítěte se mu do ucha zašeptá volání k modlitbě neboli *azán*. Po narození by v sedmý den měl novorozenec dostat jméno a ustříhnout mu chomáč vlasů. Tyto činy jsou příležitostí k oslavě a dobročinnosti. Také by rodiče měli porazit ovci a pohostit své příbuzné a známé. Mezi obřadní činy náleží i chlapecká obřízka, která je pro muslimské muže symbolem mužnosti, i když se většinou dělává dlouho před opravdovým dospěním jedince. Chlapci bývají obřezáváni v předškolním věku nebo ve školním věku okolo sedmi let. Nemnozí projdou obřezáním až na začátku puberty. V tomto případě bývá tento obřad spojován s první úplnou recitací Koránu. To dává najevo znalost Božího učení, schopnost morálně rozlišovat dobré a špatné. Uvede muže jako biologicky a kulturně vyspělého jedince, právoplatného muslima a občana. Člena *ummy*, který má právo na výsady, a zároveň má vůči obci povinnost přispět k její obraně a růstu. Muslimové tedy nemají obřadní rituál přechodu k dospělosti a k přijetí do obce jako například židé *bar micva*. Je jen nutností pronést upřímně myšlenou *šahádu* – „*Není božstva kromě Boha a Muhammad je posel Boží*.“⁵⁴

---

⁵³KŘÍKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost*, s. 150 – 151.

⁵⁴DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*, s. 140 – 142.

Člověk se rodí s tvárnou přirozeností *fitrah*, což je čistý a přirozený náboženský cit, který člověka vede k poznání pravdy a k dobru. Islám nezná přirozenost ve smyslu *fysis* či *natura* – vše je stvořeno Alláhem, proto tento čistý cit zbožnosti patří k člověku jako božím stvoření. Každé z dětí, které se ve světě narodí, se rodí s touto přirozeností. Následně závisí na výchově rodičů, jestli z něj později udělají žida, křesťana, pohana... Pokud se dítě narodí muslimskému otci, stane se automaticky muslimem, i kdyby byla jeho matka křesťankou. Díky narození do čistého stavu neexistuje obřad začlenění do obce. Není potřeba.

Dobře se o děti starat je nejchválehodnější z islámských skutků. Dítě by mělo dostat optimální péči, ať má nebo nemá žijící rodiče. Pokud je legitimním potomkem svého otce, to znamená, že je uznán za takového, může se činit si nárok na výživné. Zmocnění jednat jeho jménem jsou otec nebo dědeček. Pokud rodiče zemřou, je péče o dítě, záležitostí celé muslimské společnosti – úředníků i občanů.⁵⁵

S výukou Koránu a jeho recitace se začíná co nejdříve. Už když dítě začíná mluvit, učí se jako první *basmalu*. Ve škole, která se zpočátku zaměřuje hlavně na Korán, si vštěpuje nazpaměť jeho verše. Zde se také naučí, jaké povinnosti musí muslim vyplnit v dospělosti – dodržovat ramadán, vykonat pouť do Mekky a dávat almužnu apod. Zpočátku si děti hrají dohromady bez ohledu na pohlaví. V pubertě jsou nepřibuzní chlapci a dívky rozděleni. Dívky jsou vychovávány přísněji, protože podle muslimů v sobě mají fyzickou přitažlivost a svůdnost (je zde

---

⁵⁵KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 127 – 129.

viditelný mužský, patriarchální pohled) a proto je nad nimi třeba zvýšeného dohledu.⁵⁶

Poté co dítě vyrostě, obrátí se vyživovací povinnost na něj. Rodiče se o ně starali, když bylo bezmocné malé dítě, vychovávali jej a dávali mu veškerou svou energii. To by každý dobrý muslim v dospělosti měl oplatit. I přes rozpory, které mohou kvůli generační propasti vznikat je nutností, aby ukazovali rodičům úctu a poslušnost. Uposlechnout žádost rodiče je povinnost. Výjimku tvoří žádost, která by byla v rozporu s morálkou. Tehdy je přikázáno být neposlušný. Tato povinnost je zahrnuta do slova *ihsán*, jehož hlavním rysem je prokazování a úcty svým rodičům a povinnost splatit jim jejich péči následnou péčí o ně.⁵⁷ V širším slova významu znamená slovo *ihsán* uctění Boha a neopomenutí, že Bůh člověka vidí. Obrácení se k Bohu, jehož prostřednictvím se nám dostane upřímnosti v duši, sebedůvěry a bratrských citům vůči všem Božím tvorům.⁵⁸

Rodiče jsou, kvůli téměř neexistujícímu sociálnímu pojištění, většinou na pomoc svých potomků odkázáni. Brzdou vývoje bank a spořitelen je zákaz hazardních her, který se rozšířil na jakýkoliv hazard, mezi který patří i sázky a spekulace s nejistým výsledkem. Zakázaná je také lichva, kterou se rozumí jakákoliv půjčka na úrok nebo směna zboží ze které má jedna strana neoprávněný prospěch. Právní normy, které se pak snažily zabránit hazardu a lichvě zamezily i vzniku bankovního kapitálu. Úrok je dodnes jako takový považován za nesprávný.⁵⁹

---

⁵⁶ ABD AL-'AZÍM, Šaríf. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici: mýtus a realita*, s. 20 – 21.

⁵⁷ ABD AL-'ĀTÍ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 128.

⁵⁸ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 151 – 152.

⁵⁹ Tamtéž s. 136 – 137.

„Pán tvůj rozhodl, abyste nikoho kromě Něho neuctívali a abyste rodičům dobré prokazovali. A jestliže jeden či oba z nich u tebe zestárnou, neříkej jim „Fuj!“ a neodbývej je stroze, nýbrž mluv s nimi slovem laskavým! Skloň k nim oběma z milosrdenství křídla pokory a řekni: „Pane můj, smiluj se nad nimi oběma, tak jako oni mě vychovali, když jsem byl malý!“ (Korán 17:23 – 24)

Sunna praví, že dobré chování k rodičům prodlužuje život a přitahuje bohatství. Neposlušnost rodičům patří mezi 4 největší hříchy (mimo jiné zabití, křivou přísahu a stavění na roveň Alláhovi někoho jiného).⁶⁰ V úctě mají mít oba rodiče. Nicméně dle Prorokova rozhovoru s jedním mužem, má matka nárok na tři díly dobrého zacházení a otec na jeden, protože si musela projít třemi útrapami: těhotenstvím, porodem a kojením.

"Posle Alláhův, kdo mezi lidmi si nejvíce zaslouží mé dobré zacházení?" Prorok (sAs) odpověděl: "Tvá matka." Muž řekl: "A pak kdo?" Prorok odpověděl: "Pak tvá matka." A muž se dále zeptal: "A kdo potom?" Prorok řekl: "Potom tvá matka." Když se muž znovu zeptal: "A kdo pak?" Prorok (sAs) řekl: "Potom tvůj otec."⁶¹

Muslimové, i přes to že se o tom Korán nezmiňuje, nepodporují sterilizace ani potraty. Antikoncepce je na rozhodnutí manželů. Používá se hlavně v případě nouze, po uvážení zda je absolutně nezbytná.⁶²

Dle muslimských učenců lze užívat antikoncepci k plánování rodiny. Měla by se používat až po narození prvního dítěte, po dohodě manželky a manžela. Žena má nárok na zotavení se z porodu a vychovávání svého dítěte

---

⁶⁰Sunna: o chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři, s. 66 – 67.

⁶¹IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*, s. 53.

⁶²KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 131.

v poklidu. Ochranou před početím by se měla užívat přerušovaná soulož, protože je to něco, co neohrožuje dlouhodobě plodnost. Nedoporučuje se sterilizace, nitroděložní tělíška, která zabraňují již oplodněnému vajíčku uhnízdění a pilulky po oplodnění, které způsobují potrat. Ten je většinou muslimských odborníků nedoporučovaný či nepřijatelný.⁶³

„Početí každého z vás, v lůně vaší matky, trvá 40 dnů. Nejdřív v podobě kapky (nutfa), potom přilnavosti (alaq), potom těla (mudgha). Potom je seslán anděl, který vdechne duši (ar- ruh) a zapíše čtyři rozhodnutí, které se týkají nové bytosti – majetek, který je mu určen pro tento svět, dobu jeho života, jeho dílo a jeho osud, šťastný nebo nešťastný.“⁶⁴

Tradičním jevem v muslimské rodině je vysoká porodnost. Vliv na tento trend má samozřejmě určitá preference chlapců a tak, pokud se rodí dívky, rodina stále pokračuje ve snaze zplodit syna. Vysoká úmrtnost dětí podporovala rodinu v rozhodnutí mít více potomků, aby bylo možno zajistit pokračování rodinné linie. Na nadměrný počet rozených dětí také velmi působila islámská expanze, díky které často rodičům jejich potomci umírali ve válkách. Tento model zvýšené porodnosti byl korunován přesvědčením, že rodiče, jejichž děti bojovaly ve válkách, mají otevřené brány do ráje. Vlivem špatných vyživovacích podmínek, epidemií, hladomorů a nedostatkem medicínského zabezpečení se vysoká porodnost jevila užitečnou.

I přes rozvoj zdravotnictví a vzrůstající vzdělanosti spousta muslimů věří, že čím více dětí, tím větší požehnání od Boha. Jedinou možností jak dosáhnout snížení vysoké porodnosti je zvýšit životní a

---

⁶³<http://www.islamweb.cz/fatwy/fatwa.php?fatwaId=52> [cit. 2015-06-15].

⁶⁴Tamtéž [cit. 2015-06-15].

kulturní úroveň. Například u lidí na vesnicích, kde není často ani zavedena elektřina, nemají mnoho způsobu zabavení, nejsou dostatečně vzdělaní a nemají přístup k antikoncepci.⁶⁵

3.3 Každodennost

Celý život muslim dodržuje to, co je povolené *halál* a co zakázané *harám*. Jedná se o každodenní cyklus, kdy se dodržuje nařízení převážně ohledně jídla. Většina potravin se dovoluje. Absolutně se nedovoluje vepřové maso, krev, alkoholické nápoje a zdechliny. Zakázané je veškeré maso, které není zabito islámským způsobem porážky. Někteří považují za zakázané i to co znalci označují za odporné. Patří sem jídlo z hmyzu, zvířat se špičáky a s pařáty. Ve stravovacích pravidlech se velmi přibližují židům. Na rozdíl od nich ale povolují jíst mořské tvory, které neumí přežít na suchu. Tyto příkazy jsou míněny pro dobro člověka a jeho dobré prospívání. Konzum zakázaných potravin je možný pouze v životní nouzi.⁶⁶

„Rci: ‚Nenalézám v tom, co bylo mi vnuknuto, jiný zákaz pro toho, kdo jí, než zákaz mršiny nebo krve prolité či vepřového masa, neboť to je nečisté a hanebné, a dále to, co bylo zasvěceno jinému než Bohu. Však kdo byl donucen to jísti, aniž po tom toužil či přestupníkem byl, pak Pán tvůj věru je odpouštějící, slitovný.‘“ (Korán 6:145)

---

⁶⁵ELHASSAN, M. *Vztah islámu k rodině, k manželství a k plodnosti*, 122 – 124.

⁶⁶DENNY, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 138 – 139.

Mezi uvažování o povoleném a zakázaném patří i oblékání, nošení šperků, chození na toaletu, rozvod, manželství, sexuální život, sport, zábava a další aspekty muslimského života.⁶⁷

Žena se často spojuje s tradičním závojem, který má sloužit k tomu, aby žena byla poznána jako bohabojná a nebyla urážena, jak o tom hovoří Korán (33:59).⁶⁸ Ten podle muslimského výkladu, opřeného o uvedené místo Koránu, plní především ochrannou funkci. Má zdůraznit ženinu počestnost, důstojnost, čistotu a neporušenost. Je nabádána, aby své fyzické půvaby nevystavovala na odiv před cizími muži. Závoj chrání její duši před slabostí, mysl před domýšlivostí a osobnost od demoralizace. Chrání před vzbuzováním hříšných myšlenek jiných mužů. V místech, kde se setkávají cizí lidé navzájem, jako je ulice, dopravní prostředky nebo místo pracoviště, vnímají muslimové, muži i ženy, závoj jako ochranu, která ukazuje nedostupnost a bohabojnost nositelky. To často zabrání sexuálnímu obtěžování, které je např. v Evropě velkým problémem. Evropský způsob odívání chápou jako vyzývavost, přístupnost ženy, která je, když se nezahalila, otevřená návrhům.⁶⁹

„Řekni věřícím, aby cudně klopili zrak a střežili svá pohlaví - a to je pro ně čistší, vždyť Bůh dobře je zpraven o všem, co konají. A řekni věřícím ženám, aby cudně klopily zrak a střežily svá pohlaví a nedávaly na odiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné. A nechť spustí závoje své na nadra svá. A nechť ukazují své ozdoby jedině svým manželům nebo otcům nebo tchánům

---

⁶⁷DENNY, F. M. *Islám a muslimská obec*, s. 139.

⁶⁸Proroku, řekni manželkám svým, dcerám svým i věřícím ženám, aby přitahovaly k sobě své závoje! A toto bude nejvhodnější k tomu, aby byly poznány a nebyly uráženy. A Bůh je odpouštějící, slitovný.

⁶⁹ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 182 – 188.

nebo synům nebo synům svých manželů nebo bratřím nebo synům svých bratří či sester anebo jejich ženám anebo těm, jimž vládne jejich pravice, nebo služebníkům, kteří nemají chůlce, anebo chlapcům, kteří nemají pojem o nahotě žen. A necht' nedupou nohama, aby lidé postřehli ozdoby, které skrývají. A konejte všichni pokání před Bohem, ó věřící, snad budete blaženi!" (Korán 24: 30 – 31)

Samo náboženství ale nedoporučuje žádné konkrétní oblečení. Mluví o zakrytí na přitažlivých místech těla kromě obličeje, rukou a nohou. Oděv, zakrývající obličej *burka* a ani splývavé látky nejsou výsledky náboženství, ale národních a sociálních kultur.⁷⁰

Ohledně zahalování se názorově střetávají liberálové s fundamentalisty. V liberálním výkladu lze myšlenky této části Koránu přirovnat k výstraze evangelia (Mt 5:28). Fundamentalisté je rozvedli až do takového bodu, kdy povyšují závoj na důležitý znak islamizace a prosazují je i násilím. Mnohé ženy ho nosí jako výraz kulturní identity a pojetí vlastní emancipace. Cítí se tak chráněny před tím, že by na ně bylo pohlíženo jako na sexuální objekty, čímž se jim otevírá prostor ke studiu a pracovní či společenské aktivitě.⁷¹

Nošení závoje, hojně rozšířené po celém Středomoří, bylo v dřívějších dobách znakem dobrých mravů. Často se ženy bez závoje považovaly za prostitutky.

I židovské ženy dříve chodily s pokrývkou hlavy. Pro křesťanskou tradici nám budiž příkladem jeptišky.⁷² Sv. Pavel v Novém zákoně dokonce prohlašuje toto: „*Rád bych, abyste si uvědomili, že hlavou každého muže je Kristus,*

---

⁷⁰HAERI, Fadhlalla. *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*, s. 214.

⁷¹KROPÁČEK, Luboš. *Žena v islámské kultuře*, s. 163.

⁷²MÜLLER, Zdeněk. *Islám: historie a současnost*, s. 131.

hlavou ženy muž a hlavou Krista je Bůh. Každý muž, který se modlí nebo prorocky mluví s pokrytou hlavou, zneuctívá toho, kdo je mu hlavou, a každá žena, která se modlí nebo prorocky mluví s nezahalenou hlavou, zneuctívá toho, kdo je jí hlavou; je to jedno a totéž, jako kdyby byla ostříhaná. Jestliže si žena nezahaluje hlavu, ať se už také ostříhá. Je-li však pro ženu potupné dát se ostříhat nebo oholit, ať se zahaluje. Muž si nemá zahalovat hlavu, protože je obrazem a odleskem slávy Boží, kdežto žena je odleskem slávy mužovy. Vždyť muž není z ženy, nýbrž žena z muže. Muž přece nebyl stvořen pro ženu, ale žena pro muže. Proto má žena mít na hlavě znamení moci kvůli andělům.“ (1. korintským 11:3-10)

Oblékat by se mělo dle zásad cudnosti a slušnosti. Styl oblékání, který by podporoval pýchu, není vítaný. Zdobení se zlatem, drahými kameny a hedvábí se mužům zakazuje. Jedná se o ženskou doménu, která patří k její přirozenosti. Délka kalhot či pláštěů by měla dosahovat ke kotníkům.

„Synové Adamovi! Odívejte se do šatů ozdobných v modlitebně každé! Jezte a pijte, avšak nepřehánějte, vždyť On nemiluje ty, kdož přehánějí!“ (Korán 7:31)

Dle proroka Muhammada Alláh odsuzuje ženy, které mají způsoby a chování mužů a muže, které stylizují do chování žen. Islám podporuje sport a zábavu, které rozvíjejí fyzickou a mravní stránku člověka. Odsuzuje hazardní hry, které nejsou správné pro duševní zdraví. Proto je tento druh zábavy zakázaným. Alkoholismus islám odsuzuje jako

požírač peněz, který ničí zdraví.⁷³Opírá se přitom o některá místa v Koránu (např. 5:90-91).⁷⁴

I přes to bylo v muslimských zemích v některých obdobích hojně konzumováno víno. Dokonce i opěvováno básníky. Dnes panuje přísná prohibice v Iránu, Libyi a většině zemí Arábie. Jinde jsou například výjimkou hotely, které mají alkohol v sortimentu pro cizince.⁷⁵

Každodenní život v marocké rodině začíná ranním modlením. Po snídani, kterou žena připraví, muž odchází do práce a žena se věnuje domácím pracím. Po obědě většinou chodí na nákup, navštívit rodinu nebo přítelkyně. S rodinou se scházejí u jídla, které žena naservíruje i sklídí. Muž po sobě většinou neuklízí a nechá se manželskou obsluhovat. Ve volném čase se rodina schází se širším příbuzenstvem.

3.4 Polygamie

Polygamie znamená žít v manželském svazku s více jak s jedním partnerem. Může být uplatňována formou polygynie, kdy muž má současně více než jednu ženu, formou polyandrie, kdy žena má více než jednoho partnera nebo formou skupinového manželství. Islám povoluje pouze polygynii a ostatní dvě formy zcela zakazuje.

Polygamie existovala již před příchodem islámského náboženství. Žili v ní králové a vládci na Východě i Západě. Například i proroci Abrahám, David i

---

⁷³ ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 120 – 122.

⁷⁴ Vy, kteří věříte! Víno, hra majsir, obětní kameny a vrhání losů šípy jsou věru věci hnusné z díla satanova. Vystříhejte se toho - a možná, že budete blaženi. Satan chce mezi vámi podnítit pomocí vína a hry majsiru nepřátelství a nenávist a odvést vás od vzývání Boha a od modlitby. Přestanete s tím tedy?

⁷⁵ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 136.

Šalamoun, který měl údajně až 70 manželek. Byla naprosto běžnou věcí. Když přišel Muhammad se svým islámským učením, byla tedy polygamie na Arabském poloostrově každodenní součástí života a měla pevné kořeny. Korán se o toto téma začal zajímat a reorganizoval instituci, aby bezpečně a výhodně fungovala. Měl zájem na odstranění špatných zvyků, které by mohli působit zmatek v rodinném soužití. Z následných úprav vznikla nová pravidla: polygamie je možná pouze s jistými podmínkami a za určitých okolností, není pravidlem, je spíše výjimkou a maximálním počtem partnerek pro muže jsou čtyři ženy (před islámským vymezením nebyl počet omezen). Všechny ženy jednoho partnera mají stejná práva a výsady jako první žena. Je nutností dodržovat stejný přístup k ženám. Možnost polygamického soužití je ovšem, jak již bylo řečeno, spíše výjimkou než něčím normálním v muslimském světě.⁷⁶

Zjevení týkající se polygamie bylo prorokovi předáno právě po bitvě u Uhudu, kde zemřelo mnoho muslimů a zbyli po nich vdovy a sirotci a jedinou náležitou péčí a ochranou se ukázalo manželství.

„Bojíte-li se, že nebudete spravedliví k sirotkům... berte si za manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři a čtyři; avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu nebo ty, jimiž vládne pravice vaše. A tak se nejlépe vyhnete odchýlení.“ (Korán 4:3)

Pro islám tedy není polygamie bezpochyby určující. Nenastolil ji – již dávno zde byla zavedena.

---

⁷⁶ ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 165 – 167.

Důvodů pro schválení polygamie se našla spousta. Problémem byl větší počet žen oproti mužům hlavně v obchodních a průmyslových oblastech a zemích po válkách. Dle islámu je ženiným základním posláním být matkou. Bere to jako její přirozenou potřebu, o někoho pečovat. Nepopírá ani to, že má své fyzické potřeby. Pokud by ve společnosti nastala situace (jako např. po válce), kdy by žilo v jedné oblasti podstatně více žen než mužů, mohlo by docházet ke stykům svobodných žen se ženatými muži, které pak často končí i narozením nemanželských dětí. Takový vztah islám nepovažuje za důstojný ani pro jednoho z účastníků, proto se toho snaží vyvarovat.

Tyto problémy řeší islám po svém – povolí mužům, kteří nejsou spokojeni ve svém svazku s jednou ženou sňatek s další ženou, o kterou se jako o tu první musí náležitě starat. Přibude tak další zaopatřená žena, která bude mít zajištěna práva a ochranu v manželství, které by se jí jinak nemuselo dostat. První manželka by měla být ta shovívavá. Představit si sama sebe na místě druhé ženy a být ráda, že se její manžel nebude vyžívat v mimomanželských aktivitách, které by poškodily jejich manželství i vztah s dětmi.

Islám tvrdě vystupuje proti cizoložství, kdy se tento čin trestá až trestem smrti, bičováním řemínky atp. Proto je přirozeným vyústěním povolit polygamii, protože islám netoleruje nevěru, cizoložství ani pokrytectví.

Pokud žena nemůže mít z nějakých důvodů dítě, není islám svolný k běžným alternativním řešením této situace. Nepodporuje potlačení touhy po dítěti. Dítě je významným prvkem rodiny, protože rodina má přispět k zachování lidstva. Neplodnost ale není ospravedlnění k rozvodu. Ženu je v tomto těžkém období nutno podporovat a ne ji opustit.

Ani adopce není běžná, protože islám nařizuje, aby každé dítě neslo jméno svého otce a pokud jméno není známo, musí být nazýváno bratrem ve víře.

Proto adopce nevyřeší problém neplodnosti, nevytvoří se legitimní vztah jako s vlastním dítětem. V takovém případě se nabízí možnost polygamie, kdy muž může zplodit dítě s druhou ženou a zároveň se dále starat o svou první ženu. Mezi další případy uchýlení se k mnohoženství patří nemoc ženy či upřednostnění tohoto před rozvodem.

Muslimská představa o polygarii spoléhá na to, že první žena se s další vyrovná a dá přednost takovému vztahu, než tomu, aby došlo k nevěře či jinému porušení jejich svazku. Pro většinu žen vychovaných v západní kultuře je taková představa nepřijatelná.

Podmínkou polygamie je schopnost muže své ženy uživit a chovat se k nim spravedlivě. Nutností je oboustranný souhlas k polygarii, žena do takového manželství není nucena a v manželské smlouvě může mít dohodu o tom, že k ničemu takovému nedojde.⁷⁷

Polygamie je jevem, který se objevuje jen zřídka a jen minimum muslimů se k tomuto řešení uchyluje. Ve světě je spíše více nevěrných párů i přes to, že toto řešení je dle muslimů lepší způsob než přetvářka, nemorálnost a život v nejistotě. Polygamie nepatří mezi články islámského vyznání.

V moderních muslimských zemích monogamie představuje ideál a polygamie je pouze ústupek ve výjimečných případech. Někteří vykládají učení o polygarii v Koránu tak, že se týká hlavně válečných sirotků a vdov. Je to tedy hlavně charitativní a historická záležitost. Polygamie by tudíž měla být povolena pouze v mimořádných válečných dobách. Polygamie je víceméně raritou. Běžnější je na Arabském poloostrově např. v Saudské

---

⁷⁷ ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 167 – 171.

Arábii, Kuvajtu, Spojených arabských emirátech, kde se společnost řídí ještě rodinným právem *šaría* v jeho klasické podobě.⁷⁸

V západním světě překračuje počet mimomanželských svazků o mnoho počet polygamických manželství v muslimském světě. Proto muslimové považují za paradoxní to, že nevěra mimo zákon postavena a polygamie je porušením zákona.⁷⁹

Polygamie byla zakázána pouze v Tunisku, Turecku a Jemenu a zemích, které byly prokomunistické. Některé země vyžadují svolení soudu ke druhému sňatku. V některých státech je možno si dát do předsvatební smlouvy podmínku monogamnosti vztahu, což se dnes používá například v Libanonu.⁸⁰

3.5 Postavení ženy v muslimském světě

Postavení žen se v dnešním muslimském světě mění a vedou se otevřeně diskuze o této problematice a s ní spojených problémech, které patří do širšího kontextu modernizace a styku s především evropským kulturním světem.

Před příchodem islámského náboženství, v patriarchálních společnostech, neměly ženy taková práva a výsady. Otázka rovnosti ve smyslu emancipace byla předmodernímu muslimskému světu cizí. Až se stykem s jinými kulturami bylo třeba definovat postavení ženy. Dle Koránu je žena stejně důležitá jako muž. Jejich práva a výsady jsou podobné těm mužským. Muslimové argumentují tím, že nemohou být totožná, protože ženy

---

⁷⁸KŘÍKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost*, s. 145-6.

⁷⁹ABD AL-'AZÍM, Šaríf. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici: mýtus a realita*, s. 60 – 61.

⁸⁰KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*, s. 130.

nejsou stejné bytosti jako muži. Nejsou jejich dvojníky, proto nemohou mít naprosto stejná práva.

Islám vnímá ženu v západní civilizaci jako ženu, která musela za svá práva bojovat a platit. Musela opustit domov, pracovat, učit se, bojovat o život a s mužem bok po boku závodit. A i přes to taková žena nemá podle muslimů to, co islám zaručuje muslimské ženě. Islám dbá na přirozenost ženy, chrání její bezpečí a ochraňuje ji od nejistot. V moderním světě sice má žena právo na svobodu volného pohybu, práce, výdělků ale tohle vše se v důsledku odrazí na jejich rodinách. Na tento problém také poukazují muslimové, pokud západní společnosti vytýkají islámským zemím, že ženu připoutávají k rodině a dělají z ní ekonomicky závislou osobu. Vidí ženu přetíženou starostmi o chod rodiny i její hmotné zabezpečení. Ovšem soudíme tak z pohledu muslima.

Prorok se o ženě zmiňuje jako o rovnoprávném partnerovi muže v rozmnožování lidstva, kdy jsou oba nezbytní k vytvoření nového života. Žena je především matka, pečující o rodinný krb. Nadřazenost muže se v Koránu vysvětluje z důvodu jeho fyzických sil a určitých rolí z předislámských dob. Tato nadřazenost je pak např. znatelná při svědeckých výpovědích.⁸¹

V případě nutnosti svědčení vyžaduje Korán přítomnost dvou mužských svědků nebo jednoho muže a dvou žen. To ukazuje určitou nadřazenost mužů nad ženami.

„A žádejte svědectví dvou svědků z mužů vašich a nemáte-li dva muže, pak vezměte jednoho muže a dvě ženy z těch, které uznáte za vhodné svědkyně; aby, kdyby jedna z nich se zmýlila, druhá jí mohla připomenout.“
(Korán 4:34)

---

⁸¹ ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 182 – 187.

Toto bývá odůvodňováno tím, že žena nemá tolik zkušeností z praktického života jako světem protřelý muž. Aby nebyla způsobena ve svědectví újma. Počítá se s tím, že jedna s žen něco opomene nebo udělá z nedostatku zkušeností chybu. Druhá žena je přítomna proto, aby ji opravila či ji připomněla opomenuté.⁸²

Podívejme se na tuto problematiku z hlediska srovnání islámu a křesťanství. Postavení ženy je stejně jako v křesťanství oproti muži nižší. Islám oproti křesťanství nevyzdvihuje život v celibátu a doporučuje spíše rodinný život. Rozdíl také můžeme naléznout v povolení antikoncepce u muslimů a jejímu oficiálnímu odmítání v katolické tradici. S příchodem islámu získala žena mnohá práva, která dosud ženy neměly, např. osobní vlastnictví.⁸³

Před vznikem islámu neměly ženy nárok na dědictví a samy byly považovány za majetek.

Korán ženě uznává podíl na dědictví, i když není rovný tomu mužskému. Udělal z ní dědice z majetku příbuzného – kdy na výši podílu závisí na příbuzenském vztahu a počtu dědiců. Bývá časté, že muž dostane dva podíly a žena jen jeden. Není tomu tak z důvodu nadřazenosti, ale z důvodu toho, že muž je ten co má finančně zabezpečit rodinu a živit ji. Žena žádnou takovou odpovědnost nemá a peníze využije pouze na své vlastní výdaje. Oproti křesťanskému – co je manželky je i manželovo – má manželka právo na své vlastnictví. Podmínky dědictví jsou v Koránu přesně stanoveny.

---

⁸² ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*, s. 182 – 187.

⁸³ NEŠPOROVÁ, Olga. *Rodina a rodičovství v křesťanství a islámu*, s. 5.

„A Bůh vám stanoví o dětech vašich toto: synovi podíl rovný podílu dvou dcer; a je-li dcer více než dvě, patří jim dvě třetiny toho, co zůstavil. A jestliže je dcera pouze sama, tedy jí patří polovina. A rodičům jeho: každému z nich jedna šestina toho, co zůstavil, jestliže měl mužského potomka. Jestliže neměl mužského potomka, pak po něm dědí jeho rodiče, přičemž matce jeho patří jedna třetina. A jestliže měl bratry, pak matce náleží jedna šestina toho, co zůstane po vyplacení odkazů a uhrazení dluhu. (...) Vám náleží polovina z toho, co zůstavily manželky vaše, jestliže neměly mužského potomka. A jestliže měly mužského potomka, patří vám z toho, co zůstavily, jedna čtvrtina poté, když byly vyplaceny odkazy a uhrazeny dluhy jejich. A manželkám patří jedna čtvrtina toho, co zůstavíte, jestliže nemáte mužského potomka. A jestliže máte mužského potomka, pak patří manželkám jedna osmina toho, co jste zůstavili po vyplacení odkazů a po uhrazení dluhů. Jestliže muž nebo žena zanechají dědictví po boční linii a mají bratra nebo sestru, pak každému z obou patří jedna šestina. A je-li jich více, pak jsou podílníky na jedné třetině po vyplacení odkazů a po uhrazení dluhů aniž se tím někomu uškodí. A toto je ustanovení od Boha a Bůh je vševědoucí, blahovolný.“ (Korán 4:11 – 12)

Žena se rodí s výhodou výživy od otce, manžela, syna nebo bratra. Pokud by neměla nikoho, je na státu a společnosti, aby jí pomohla. Společnost se má postarat, aby žena v takové situaci dostala nějakou podporu a sehnala práci. Díky tomuto systému je většina žen osvobozena od finančních závazků. Pokud má zájem se podílet na rodinném rozpočtu, může, ale jen za předpokladu, že je zabezpečena její čest a mravní čistota.

Žena má i další výsady, které plynou z jejího pohlaví. V době šestinedělí a menstruace se nemusí modlit ani držet půst. Nemusí chodit na povinná

páteční shromáždění. Dle hadíthů má nárok na tři čtvrtiny synovské lásky, protože kvůli němu musela projít třemi útrapami – těhotenstvím, porodem a kojením.

Někdo by řekl, že se s ní zachází jako s méněcennou, když v modlitbě stojí za mužem, ale dle muslimského výkladu tomu tak není. Ženy stojí v řadě s jinými ženami, jako nedospělé děti stojí ve své řadě, z toho důvodu, aby se nikdo nerozptyloval a nic neodvádělo při modlení pozornost. Žena s mužem nemají dovoleno se při modlení navzájem dotýkat. Tomu by se nešlo stoprocentně vyhnout, pokud by stáli vedle sebe. Při modlení se může žena nechtíc odhalit, muž by se po ní třeba podíval a to by oba odvádělo od modlitby.⁸⁴

V dnešním moderním islámu se přistupuje k ženám velice různorodě, společnost od společnosti. Existují jak konzervativní společnosti, kdy je dívka stále přijímána po narození s menší radostí, více hlídána, má menší práva než např. její bratr a pak společnosti, které jsou spíše prozápadní, které se již více zabývají povrchností a realizací ženskosti.⁸⁵

I nadále jsou v různých zemích znát zřetelné rozdíly uplatnění žen, kdy v Turecku může žena stát v čele vlády, ale v Saudské Arábii nesmí řídit ani auto.⁸⁶

„Prorok Muhammad obecně učil laskavost, péči a úctu směrem k ženám: ‘Radím vám, abyste byli dobří k ženám.’ patřilo mezi jeho konečné instrukce, které připomínal o své pouti na rozloučenou, krátce předtím, než zemřel.“⁸⁷

---

⁸⁴ ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*, s.182 – 188.

⁸⁵ ABD AL-'AZĪM, Šaríf. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici: mýtus a realita*, s. 68.

⁸⁶ DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Rodina v islámské tradici*, s. 9.

⁸⁷ <http://www.muslimka.estranky.cz/clanky/prava-zen/zena-v-islam.html> [cit. 2015-06-20].

Závěr

Cílem práce bylo alespoň částečně proniknout do problematiky tradičních muslimských rodin, srozumitelně popsat a rozšířit čtenářovi obzory.

Snažila jsem se primárně zachytit styl života a hodnoty muslimů ve významech týkající se rodiny. Není možné zakomponovat veškeré aspekty, které by se i jen nepřímo tématu dotýkaly. Proto jsem zkonkretizovala práci pouze ve významech, které se týkají přímo rodinného života. Práce je pokus o sondu do života muslimských žen i mužů.

Pro muslimy znamená rodina velmi mnoho. Oproti západní kultuře, kde široká rodina ustupuje spíše do pozadí, je v islámském světě rodina ve středu zájmu. Ve společnosti zvyklém na rozvody, svobodné matky a spíše pro – kariérní život nás překvapuje pohled na kulturu, pro kterou je rodina v popředí, která si ji považuje a chrání. V našem světě se vytrácejí křesťanské hodnoty, které také podporovaly rodinná soužití, a proto je těžší pochopit kulturu, kde tomu tak není.

Není na nás soudit odlišné kultury za jejich tradice, které se nám nemusí zdát ideální.

Bližším studiem problematiky jsem, jistě nejen pro sebe, shromáždila zajímavé poznatky a pohledy na odlišnou kulturu. Islám se odráží v rodinném prostředí, jak jsem představila v bakalářské práci.

Myslím, že spoustu lidí by si mělo tuto práci přečíst, aby si opravili své mínění o islámu. Možná by poté alespoň trochu pozměnili své názory

a muslimy i islám jako takový. Proto bych práci navrhovala k přečtení lidem neznalých tohoto náboženství, kterým by práce mohla pomoci k pochopení.

S globalizujícím se světem, který se ubírá směrem k multikulturalismu, je zřejmé, že se tomuto tématu nevyhneme, ba bude velice užitečné do budoucna tyto informace znát.

Místo rozbrojů se naše kultury mohou vzájemně obohatit a vést mezi sebou nekonfliktní dialog. Nutné je vzájemné poznání a pochopení, které nám dost často chybí.

Velmi často mě obklopují lidé, kteří svůj názor nestaví na dostatku informací, ale pouze na svých domněnkách a mainstreamových předsudcích, které vyvolávají strach. Malý exkurz do problematiky muslimské tradiční rodiny proto považuji za přínosný.

Impulesem pro výběr tématu týkající se muslimské rodiny byla osobní zkušenost, osobní střet se světem islámu. Po určité době jsem si uvědomila, že o světě muslimů vím vcelku málo, a proto jsem se rozhodla využít prostor bakalářské práce k vlastní osvětě v této oblasti.

Nerada bych, aby tato práce vyzněla jako obrana islámu. Mým cílem bylo ukázat, jak muslimská rodina dle tradic funguje a jak často lidmi odsuzované pravidla mají kořeny již ve starších náboženstvích, které jsou v Evropě tradiční. Mnoho zvyků starších civilizací muslimové opravili. Pro obhajobu islámu se často používá fakt, že islám přiznal ženě právo na majetek, rozvod, dědictví a hmotné zabezpečení o mnoho staletí dříve, než toho bylo dosaženo v Evropě.

Vyčítána bývá polygamie, kterou ale většina muslimů označuje jako do praxe obtížně až nemožně realizovatelnou a přiklání se k monogamii.

Je třeba si uvědomit, že činy muslimů často nerepresentují samotné náboženství.

Tak jako křesťané se liší jeden od druhého, nejsou všichni muslimové stejní. Jenom tím, že se pokusíme porozumět samozřejmostem své vlastní tradice a tradice cizí, je možné vzájemné soužití na tomto „světě“. To ale zároveň předpokládá společnou práci na porozumění tomuto „světu“ samotnému a skrze to proměnu tohoto „světa“. Jenom tak je možné také učinit srozumitelnými ony třecí plochy, z nichž některé jsme se snažili i v této práci učinit viditelnými, aniž bychom si ovšem kladli za cíl zde se s nimi v uvedeném smyslu vyrovnat.

Seznam použitých informačních zdrojů

Prameny

Bible: [český překlad Jeruzalémské bible. Překlad František X. Halas a Dagmar Halasová. Vyd. v této podobě 1. V Praze: Euromedia Group společně s BigMedia a Galerií Zdeněk Sklenář, 2014. 907 s. ISBN 978-80-87543-06-1.

Korán. Překlad Ivan Hrbek. Vyd. celkem 6., V tomto překladu a v Odeonu 2. Praha: Odeon, 1991. 794 s. Živá díla minulosti; Sv. 63. ISBN 80-207-0444-2.

Sunna: o chování Proroka: kniha výroků proroka Muhammada s komentáři. 1. vyd. Praha: Islámská nadace v Praze v nakl. NÚR - Fethi Ben HassineMansaria, 2006. 175 s. ISBN 80-903196-6-1.

Literatura

‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. 203 s. ISBN 978-80-904373-6-4.*

'ABD AL-'AZÍM, Šaríf. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici: mýtus a realita. V Praze: Muslimská obec, 2011. 79 s. ISBN 978-80-904373-7-1.*

BEČKA, Jiří a MENDEL, Miloš. *Islám a české země. V Olomouci: Votobia, 1998. 231 s. ISBN 80-7220-034-8.*

BEZOUŠKOVÁ, Lenka. *Rozvod za kompenzaci v islámském právu a současných právních úpravách. Právník. 2011, roč. 150, č. 11, s. 1133-1156. ISSN 0231-6625.*

CÍLKOVÁ, Eva a BOREŠOVÁ, Petra. *Náměty pro multikulturní výchovu: poznáváme jiné národy. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. 167 s. ISBN 978-80-7367-890-6.*

COOK, M. A. *Muhammad. Oxford: Oxford University Press, 1983. 94 s.,il. Past Masters.*

Co jest Islám?. 5. vyd. V Praze: Islámská nadace, 2009. 71 s. Wamyserie o Islámu. ISBN 978-80-904373-0-2.

DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. Překlad Kateřina Hronová. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 2003. 194 s. Náboženské tradice světa; 5. Obzor; sv. 47. ISBN 80-7260-088-5.

DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Rodina v islámské tradici*. Paideia, 2008, č. 3–4, r. V.

ELHASSAN, M. Vztah islámu k rodině, k manželství a k plodnosti. Demografie. 1998, roč. 40, č. 2, s. 120–125. ISSN 0011-8265.

ESPOSITO, John L., ed. *The Oxford encyclopedia of the modern Islamic world*. New York: Oxford University Press, ©1995. 4 sv. ISBN 0-19-509612-6.

FROUZOVÁ, Magdaléna. *Závoj a džíny: ženy v islámském světě*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 2006. 207 s., [8] s. barev. obr. příl. ISBN 80-7021-840-1.

HAALOVÁ Alžběta. 2010. *Problematika ženské otázky v islámu*. Bakalářská práce na MU, Brno.

HAERI, Fadhlalla. *Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost*. Překlad Kateřina Ferenčíková. Olomouc: Votobia, 1997. 235 s. ISBN 80-7198-212-1.

IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*. 1. vyd. [Praha]: Islámská nadace v Praze v nakl. Núr - Fethi Ben Hassine Mnasria, [2003]. 55 s. ISBN 80-903196-1-0.

KNOTKOVÁ, Blanka a kol. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2008. 351 s., [32] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-7185-890-4.

KNOTKOVÁ, Blanka et al. *Základy asijských náboženství. 1. díl, Judaismus, islám, hinduismus, džinismus, buddhismus, sikhismus, pársismus*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. 269 s. ISBN 80-246-0832-4.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. 5. vyd. Praha: Vyšehrad, 2011. 292 s., [16] s. obr. příl. ISBN 978-80-7021-925-6.

KROPÁČEK, L. Žena v islámské kultuře. *Religio*. 1996, c. 2, s. 157–165

KŘIKAVOVÁ, Adéla et al. *Islám: ideál a skutečnost*. 2., rozš. a aktualiz. vyd., (V nakl. Baset 1.). Praha: Baset, 2002. 311 s. ISBN 80-86223-71-X.

MACHÁČEK, Š. Proměny arabského manželství: Muslimská žena a rodina mezi tradicí a modernitou. *Dějiny a současnost*. 2004, roč. 26, č. 3, s. 22.

MÜLLER, Zdeněk. Islám: historie a současnost: [náboženství, civilizace, společnost, ideologie, moderní svět a modernizace, islamismus]. Vyd. 1. Praha: NS Svoboda, 1997. ISBN 80-205-0534-2.

NEŠPOROVÁ, O. Rodina a rodičovství v křesťanství a islámu. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2005, roč. 6, c. 1, s. 3–7.

NITOGLIA, Curzio. *Odkud pochází islám?*. Vyd. 1. [Žďár nad Sázavou]: Hedvika Nenadálová, ©2009. 36 s. ISBN 978-80-904365-0-3.

PETRÁČEK, Karel. *Islám a obraty času*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1969. 221 s., [16] s. fot. příl.

SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2006. 236 s. ISBN 80-7254-761-5.

TAUER, Felix. *Svět islámu: dějiny a kultura: nástin politického, sociálního, hospodářského a kulturního vývoje zemí, do nichž proniklo učení arabského proroka, od jeho vystoupení do konce první světové války*. Vyd 2. Praha: Vyšehrad, 2006. 445 s. ISBN 80-7021-828-2.

ZIKMUND, Martin T., KROPÁČEK, Luboš a PAULAS, Jan. *Po cestách kamenitých: o životě, islámu a křesťanské víře*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2013. 265 s., [8] s. obr. příl. Rozhovory. ISBN 978-80-7429-394-8.

Elektronické zdroje:

Postoj islámu k antikoncepci [online]. [cit. 30. 11. 2015]. Dostupné na URL:< <http://www.islamweb.cz/fatwy/fatwa.php?fatwaId=52>>.

Ženy v islámu [online]. [cit. 20. 11. 2007]. Dostupné na URL:<<http://www.muslimka.estranky.cz/clanky/prava-zen/zena-v-islamu.html>>.

Vraždy ze cti [online]. [cit. 30. 11. 2015]. Dostupné na URL:< <http://www.shekel.cz/17960/vrazdy-ze-cti>>.